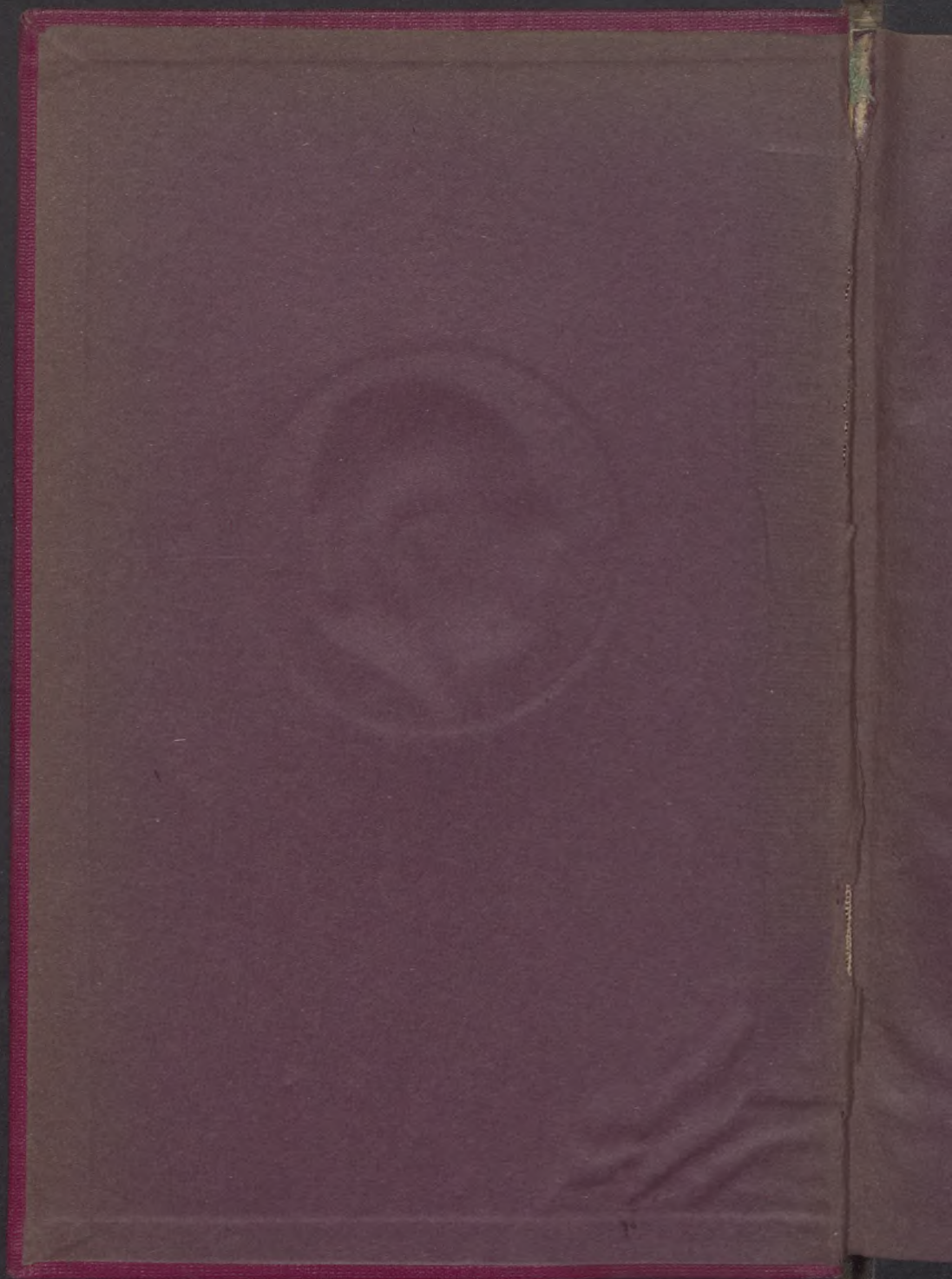

204880

S I R O K K Ó

VÍGJÁTÉK
ELŐJÁTÉKKAL, HÁROM FELVONÁSBAN

ÍRTA
HERCZEG FERENC

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET RT.
KIADÁSA

*Fenntartunk minden jogot, az előadás, a fordítás és a filmesítés
jogát is. Színpadokkal szemben kézirat.*

Copyright by Singer és Wolfner Rt., Budapest, 1934.

Budapesti Hírlap nyomdája.

SZEREPLŐK:

RÓZER DÓRA
RÓZER OFÉLIA
A MESTER
DR. TAMÁS
DR. FÁBIÁN
DR. SÁNTA
DR. MARKOVICS

n
v
ö
p
f

la
ze
a
al
sz
be
jö

ELŐJÁTÉK.

Szín : Művészszoba a hangversenyterem mellett. Sivár nagy helyiség, amely más alkalommal büfféterem.

Bútorok : Hosszú büfféasztal és több kávéházi márványasztal, továbbá sok egyforma Thonet-szék, amelyek össze-vissza állanak. A büffén kis állótükör, ásványvizes palack poharakkal, néhány hegedűtok.

Főbejárat hátul. A baloldalon elfüggönyözött üvegfallal, ajtóval, amely a hangversenyterembe vezet.

MARKOVICS, SÁNTA.

MARKOVICS. Hol tartanak már?

SÁNTA *estilapot olvas.* Nem tudom, ide nem halatszik be semmi — hála a jóságos Istennek!

MARKOVICS *kinyitja az üvegajtót, a távolból zavaros zene hallatszik, egy ideig élvezettel hallgatja.* Azt hiszem, a második résznek mindjárt vége lesz.

SÁNTA. Maga optimista, kolléga úr, ha az a rémes alak egyszer rákezd, az nem hagyja abba, míg le nem szakad a nagy csillár... *Hirtelen pulykaméreggel.* Teszi be mindjárt azt az ajtót!

MARKOVICS *beteszi az ajtót.* A második része után jön a szoprán-ária és Rözer Dóra még most sincs itt!

SÁNTA. Az isteni maestro épp az imént autóba vágta magát és rohant érte. Ha nem találja otthon, akkor aztán igazán leszakad a nagy csillár!

MARKOVICS. Pedig a nagyhercegnő is ott ül a nézőtéren. Végzetes gyöngéje a mesternek, hogy köti magát ahhoz a Rőzer Dórához... Nagy embereknek néha vannak ilyen érthetetlen gyöngéik... Ön különben mért nem hallgatja?

SÁNTA. Ott voltam tegnap a főpróbán — elég abból egy sütet.

MARKOVICS *idegesen*. Hát akkor minek jött ide mégis?

SÁNTA *mindig a lapjába tekint*. Hogy kiegészítsem a cikkemet négy sorral, ha netán mégis leszakadna a nagy csillár!

MARKOVICS *hirtelen megáll előtte*. Ön persze a bírálatban megint levágta a mestert?

SÁNTA. Igazságot szolgáltattam, rettenetes igazságot. Mert engem holmi modern vacakkal nem lehet lefőzni. Rajtam nem fog a blöff.

MARKOVICS. Blöff?!

SÁNTA *nyugodtan*. Te mondád: blöff! *Összehajtja és zsebreteszi a lapját*. Mondja, drágám, de őszintén: komolyan elhiszi maga mindazt, amit írni szokott? Elhiszi, hogy ez az úriember egyáltalán muzsikos?

MARKOVICS. Európában ma egyedül csak ő érdemli meg a muzsikus nevet. Ő megteremtette az új zenét, harmóniába foglalta a mai kor lelkét...

SÁNTA. Ajajaj!

MARKOVICS. A muzsika vén kufárjait kizavarta a templomból, — az egész korhadtt Nibelung-nyavalyát összetörte...

SÁNTA *paprikásan*. Hallja — Wagnert ne bántsá !
MARKOVICS *szelíden*. Nem bántom, őt már nem
érdemes bántani. A wagnerizmus a zene múltó bő-
betegsége volt. De már elmúlt. Ha éppen tudni akarja,
Wagner nem is volt muzsikus, hanem színházi deko-
rátor.

SÁNTA. Ha a maga mestere olyan híres legény,
miért nem ír operát ?

MARKOVICS. Haha ! Operát ! Olvassa el, mit mond
Romain Rolland.

SÁNTA. Nem is Romain Rolland mondja, hanem
Berlioz.

MARKOVICS. Hiszen nem is tudja, mit akarok
mondani !

SÁNTA. Dehogynem ! Megírta maga azt már több-
ször és mindig rosszul írta meg. »Hogy az opera az a
zenében, ami a nyilvánosház a szerelemben.« Ezt Ber-
lioz mondja, nem Romain Rolland.

MARKOVICS *epésen*. Megint mellékvágányra tereli
a kérdést ! Mindig mellékvágányra ! A lényeges az,
hogy az opera, mint olyan, már megdőglött. A mester
kivégezte. Neki nincs szüksége papendekli-sárkányokra
és halfarkú kóristanőkre és ő ötven taktusban mégis
többet tud kifejezni, mint más ember a három estére
való trilógiájával !

SÁNTA. Példának okáért. *Egy heroikus motívumot
parodizálva*. Tara-tara-tari-tram-tram . . .

MARKOVICS. Sajnálom önt, kolléga úr. Isten bizony
sajnálom. Ön nem látja, mi történik az orra előtt. Ez
egy új napfelkelte, az igazi zene hajnalhasadása.

SÁNTA. A maga helyében én alkalmilag megbeszél-
ném ezt a dolgot egy jóra való idegorvossal.

MARKOVICS *dühösen*. Ha bizonyos vén kakasok nem is óhajtanak kukorékolni, az nem változtat azon a valóságon, hogy az új nap már ott ragyog a mennybolton!

SÁNTA. Kész? Akkor hallgasson meg engem, — majd én elmagyarázom, ki az a pasas! Az egy ügyes fickó, aki el tudta hitetni a világgal, hogy neki van valami mondanivalója. Azóta szájtátva lesik, mit mond a mester. De ő máig sem mondott még semmit.

MARKOVICS. Semmit?! Haha! Semmit?!

SÁNTA *olimpusi nyugalommal*. Abszolút semmit, amit érdemes lett volna meghallgatni. Lássá, én nem tartom magam komponistának...

MARKOVICS. Igaza van, más sem tartja annak.

SÁNTA *nagyot nyel*. Én inkább a zene elméletével foglalkozom. *Nagy energiával*. De ifjabb éveimben írtam egy pár dalt...

MARKOVICS, *aki megint fel-alá járt, most hirtelen megáll és mereven néz a szemébe*.

SÁNTA. Hiába vág nekem ilyen savanyú ábrázatot! Amit én írtam, az nem sok, de mégis több, mint ameny-nyit a maga mestere összeprodukált. Csakhogy én nem csinállok magamból plakátot, nem ragasztom ki magamat minden utcasarokra!

MARKOVICS. Bámulatos! Megdöbbenő!

SÁNTA. Mi az?

MARKOVICS. Semmi. Én udvarias ember vagyok — én hallgatok.

SÁNTA. Hát hallgasson. De azért a bölcsődalomban, amit báró Grünwald Krisztinkának dedikáltam, mégis van gondolat és poézis...

MARKOVICS *kíméltelesen, mintha beteghez beszélne.*
Van! Van! Hogyne! Hogyne! St! Autó... A mester!
Vajjon megtalálta-e?

ELŐBBIEK, DÓRA, MESTER.

Az újonnan érkezettek az izgalomtól sápadtan sietnek be a főbejáraton, a mester felöltött és cilindert visel a frakkruhájához, Dóra esti ruhát visel a köpenyege alatt, a lábán hócipő van.

MESTER. Gyalázat... botrány! Cserbenhagyja az embert az utolsó pillanatban!

DÓRA. Azt ne mondja nekem! Én nem hagytam cserben!

MESTER *anélkül, hogy abbahagyta volna.* Összejátszol az ellenségeimmel! Nekem ellenségem az egész világ! Te is ellenségem vagy! Elárultál, kiszolgáltattál a csöcselék kárörömének! Gyalázat! *Leteszi a kalapját és a kabátját.*

DÓRA. Ezt ne mondja nekem! Én nem hagytam cserben! Tegnapelőtt megmondtam, hogy nem fogok énekelni. Megmondtam, hogy nem tudok, nem akarok énekelni!

MESTER. Ő megmondta! És mit érek vele, ha megmondtad?

DÓRA *anélkül, hogy abbahagyta volna a beszédet.* Ön akkor azt mondta nekem, hogy ne is énekeljek, nincs már rám szüksége... *Leveti a köpenyegét és a hócipőit.*

MESTER. Ő azt mondta és én azt mondtam — és ő megint azt mondta — undorító! Ilyenekkel töltöm én az időmet! Undorító a művészetben, hogy úgy-

nevezett művészek is kellenek hozzá! Emberek, akiknek idegeik és szeszélyeik vannak, — asszonyok, akik betegek lesznek, ha esik az eső és megbolondulnak, ha süt a nap...

DÓRA. Keressen magának olyan mezzőszopránt, akinek nincsenek idegei! *Leül az asztalon álló tükör elé és a haját rendezi.*

MESTER. Oh fogok is, fogok is!

DÓRA. Sok szerencsét! Nekem azonban vannak idegeim! Én nem vagyok muzsikáló automata, én nem vagyok gép, én ember vagyok, én asszony vagyok, nekem igenis vannak idegeim! Én nem bírom ezt az örökös hajszát... Nem bírom... Hetek óta nem volt egy pihenőórám. Örökké tanulni, skálázni, korreptálni, utazni, hangversenyezni... És mért teszem mind ezt? Mi érte a hála? Az, hogy leszól, kicsinyel, megszid... Minden, amit csinálok: rossz, dilettáns munka... Mert hiszen úgy bánik velem, mint egy cseléddel!

MESTER. Majd úgy bánok veled, mint egy királynével! Majd trónra ültetlek és a fejem lesz a lábzsámlyod. Nevetséges igényeid vannak! Én mindenkivel úgy bánok, ahogyan megérdemli! *A következő két beszédet Dóra és Mester egyszerre mondják; egymáshoz beszélnek, de egyik sem hallgat a másíkra.*

MESTER. Förtelmes és lealázó, hogy minduntalan ilyen haszontalanságokban kell megbotlanom! Én harmóniába foglalom a kor lelkét és midőn gondolataimat át akarom adni az emberiségnek, akkor az értelmetlenség és a kicsinyesség elállja az utamat. Egyszer nem fűlik a hangversenyterem, azután hamisan játszanak az oboák, azután megint ideges az énekesnő! Én a

csillagok felé szárnyalok és ti ezermázsa súllyal kapaszkodtok belém... Ördög és pokol! — hát nincs senki, aki megment a földi nyomorúságtól?!

DÓRA *ugyanakkor*. Ha nem tudok semmit, akkor ne énekeltessen! Ha rossz dilettáns vagyok, akkor ne vigyen Milánóból Montecarlóba, Montecarlóból Münchenbe, onnan pedig Berlinbe... Két év óta vasúti kocsiban élek, a vasútról a hangversenyterembe hurcol, onnan megint a vasútra... De hiszen megérdemlem a sorsomat, úgy kell nekem, — művésznő akartam lenni és cseléd lettem, rosszabb a cselédnél, — rab-szolga lettem, nekem nincs lelke, én tárgy vagyok, hangszer vagyok, hegedű vagyok...

MARKOVICS *kinyitja az üvegajtót, fülel, most előre jön*. Drága mester, a szoprán-ária...

MESTER *Dórához*. Hallod?

DÓRA *egy futamot énekel, hogy kipróbálja a hangját, aztán balra el*.

MESTER. Förtelmes és lealázó! *Dóra után el*.

MARKOVICS, SÁNTA.

SÁNTA. Na miért nem megy be? Van ott üres hely elég!

MARKOVICS. Nem bírom ezt a Rözer Dórát! A mesternek ez egy végzetes tévedése... egy ilyen lelketlen gramofonnő!

SÁNTA. Rözer Dóra ma Európa legjobb mezzoszopránja. Azt én mondom magának...

MARKOVICS. Először Rözer Dóra nem is mezzoszoprán!

SÁNTA. Nem — ? Mondjon jobbat!

MARKOVICS. Mondhatnék százat, de nem mondok, minek mondjak? Azaz hogy igenis mondok! Mért ne mondjak? Az én feleségem!

SÁNTA *megdöbbenve*. Kicsoda?

MARKOVICS. Az én feleségem. Ha az a szegény asszony már elkövette azt az ügyetlenséget, hogy hozám jött, abból még nem következik, hogy én el ne ismerjem az ő ragyogó művészetét.

SÁNTA. De hiszen maguk nem jól élnek egymással? Egyszer már szét is mentek?

MARKOVICS. Mint feleség kívánni valót hagy hátra, de mint művésznő tökéletes. Hallotta már énekelni?

SÁNTA. Én udvarias ember vagyok, hallgatok.

VOLTAK, TAMÁS, FÁBIÁN.

A két úr hátul jön, felöltőben, alatta szmokingot viselnek.

TAMÁS *Sántához*. Jó estét, doktor úr. Nagy siker?

SÁNTA *Markovicsra mutat*. Itt a fölkelő nap saját külön kakasa, majd ő kukorékol méltóságodnak.

MARKOVICS. Korszakalkotó siker. *Bánatosan*. Hátha még jobb volna az első énekesnő!

SÁNTA *Tamáshoz*. Hogy van az, hogy a mi statisztikai intézetünk tudós főnöke most egyszerre a zene-művészet iránt érdeklődik? Azelőtt sohasem láttuk méltóságodat a hangversenytermekben.

TAMÁS *zavartan*. Mostanában több a szabad időm — és az embert mégis érdekli, mi történik a világban — a zenei világban...

MARKOVICS *Fábiánhoz*. A doktor úr híve a modern zenének?

FÁBIÁN. Utálom a zenét. A fogam vásik, ha zenét hallok.

SÁNTA. Ha ezt a modern zenére mondja, akkor hiába tagadja, mégis zeneértő.

TAMÁS. Az öcsém doktor medicinae — még pedig a javából való. Tavaly megmentette az életemet, mikor tifuszban feküdtem.

FÁBIÁN. Gasztrikus láz volt, nem tifusz.

TAMÁS. Tifózus láz volt.

SÁNTA *Markovicshoz*. Hát gyerünk, kolléga, nézzük meg, hátha mégis leszakadt a nagy csillár.

MARKOVICS. Szerencse, hogy annak idején nem wagneriánusok akasztották föl! *Ketten balra el.*

TAMÁS, FÁBIÁN.

FÁBIÁN. Te — nem vagyok én sápadtabb, mint máskor?

TAMÁS. Nem.

FÁBIÁN. De a nyelvem? *Kinyújtja a nyelvét.*

TAMÁS. Szép — kevés ilyen szép nyelvet láttam életemben.

FÁBIÁN. Ne viccelj kérlek, ez komoly dolog. *Sötéten.* Ma a tériszony szimptomáit is felfedeztem magamon.

TAMÁS. Na végre! Ezt már régen várom.

FÁBIÁN. Keresztül akartam menni a Mária-téren és nem mertem. Érted? Nem mertem. Attól féltem, elvágódom a kövezeten.

TAMÁS. Te csak azért lettél doktor, hogy minden nyavalyát, amit a könyveidből tanultál, kipróbálj magadon.

FÁBIÁN. Még egy utolsó reményem van : a tenger. Az talán segít.

TAMÁS. Igazán el akarsz utazni ?

FÁBIÁN. Már megvan a fregattorvosi kinevezésem. A Csendes-Óceánra megyek, a Szigetvár cirkálóval.

TAMÁS. Te, úgy mondják, az óceán még nagyobb, mint a Mária-tér. El ne fogjon a tériszony ! *Miután Fábián sértődötten elfordul, melegen.* No, ne orrolj, Fábián ! Hiszen alapjában véve aggaszt az idegesség és sajnálom is, hogy el kell tőled válnom. Végre is egyetlen atyámfia és legjobb pajtásom vagy.

FÁBIÁN. Tulajdonképpen miért hurcoltál ma ide ?

TAMÁS. Meg kell ismerkedned vele — az egyetlen nővel, akit életemben komolyan vettem.

FÁBIÁN. Az egyetlen ? ! A nők közt nincs »egyetlen«. Olyan egyformák, mint a csokoládépasztillák, csak a csomagolásuk különféle. Én rámm csak humorosan hatnak. Mindenféle fura kacatot aggatnak magukra és olyan indokolatlanul viselkednek.

TAMÁS *igen komolyan.* Feleségül akarom venni Rőzer Dórárt.

FÁBIÁN. Te ? Feleségül ? Akkor pardon — nem mondtam semmit !

TAMÁS. Valószínű, hogy ez rossz ötlet tőlem.

FÁBIÁN. Több mint valószínű — biztos !

TAMÁS. A multja jár a fejemben, mindig a multja !

FÁBIÁN. Van neki ? !

TAMÁS. Mit tudom én ? Semmit sem tudok róla. Nagyon nehéz megismerni egy úgynevezett úri nő multjából az igazságot — ilyen dolgokban az egész világ egyetlen bűnpártoló banda ! Én csak annyit tudok, hogy Dóra művészcsalád leánya, maga is csupa forró-

ság, szeszély, fantázia — sokat járt a világban — bizonyára sok férfi bolondult utána. Néha megrémít a gondolat, hogy mindezeket az emlékeket bevigyem a szülei házába, abba a tisztességes házába, ahol nemrég még édesanyám lakott . . . És még valami bánt! Benem semmi művészi véna nincs, statisztikus vagyok, szobatudós. Szeretem a nyugalmat, a rendet, a szokásaimban kicsit tán pedáns is vagyok. És most betelepítem az otthonomba azt a kiszámíthatatlan idegcsomagot, amelynek művésznő a neve!

FÁBIÁN. Hát ne telepítsd be!

TAMÁS. Igen, igen, csakhogy, barátom, én hiába mondom magamnak: ez nem okos dolog, nem férfias, talán nem is tisztességes, nekem most már nem kell az okosság, sem a tisztesség, — nekem csak Rózer Dóra kell! A legfurcsább pedig az, hogy asszonyi dolgokban én eddig hűvös, sőt szkeptikus ember voltam. Most pedig öreg napjaimra rájött a gyermekbetegség. Kicsit le is nézem magamat a gyöngeségemért, de a szívem az reszket és véres könnyeket sír. Szóval: utálatos állapot!

FÁBIÁN. Abszurdum! Így nem szokás szeretni, ma már nem szokás. Ez nem is szerelem, hanem rögeszme, képzelődés.

TAMÁS. Akár a tériszony!

ELŐBBIEK, OFÉLIA.

OFÉLIA *balról jön izgatottan.* Nem keresett engem valaki? Egy ember, egy úr — gróf Ruszthy . . .

TAMÁS. Újságírók jártak itt, de gróf — egy mákszemnyi sem.

OFÉLIA. Istenem, nincs itt egy telefon? Sürgősen telefonálnom muszáj...

TAMÁS. Először fogjon velünk kezét. Gondolom, ismerik egymást?

OFÉLIA *alulról fölfelé nézi Fábiánt*. Látásból!

TAMÁS *Fábiánhoz*. A művésznő húga — Rözer Ofélia önagysága.

FÁBIÁN. Ofélia?

OFÉLIA. Nem vicc, kérem engem komolyan úgy hívnak. Szegény jó apus *akkor* éppen Shakespeare-studiumokkal foglalkozott.

FÁBIÁN *mérsékelt érdeklődéssel*. Hiszen szép név!

OFÉLIA. A terhemre van, mert alkalmat ad minden tökfilkónak, hogy Shakespearet citálja reám. Menj zárdába, Ofélia! Ha tudná, hányszor kell ezt hallanom.

FÁBIÁN. Pedig nem érez hivatást a zárdai élethez!

OFÉLIA *erélyesen*. Nem!

TAMÁS. Igaz, magának gratulálni kell — letette az érettségit.

OFÉLIA. Már be is iratkoztam a filozófiai fakultásra.

TAMÁS. Ofélia, mint egyetemi gólya! Milyen pályára készül?

OFÉLIA. Embernek készülök.

FÁBIÁN. Ahhoz diploma kell?

OFÉLIA. Nem diploma, hanem tudás kell. Nekünk nőknek sokat kell tudnunk, hogy a magunk gusztusa szerint rendezhessük be az életünket.

TAMÁS. Azt hiszem, fiatal leány létére már is többet tud, mint amennyi feltétlenül szükséges. A sok biflázásnak pedig mégis az lesz a vége, hogy egy szép, vagy egy gyászos napon férjhez fog menni.

OFÉLIA. Azt nem fogom megtenni. A házasság ostoba és hazug intézmény.

FÁBIÁN. Nagysád férfigyűlölő?

OFÉLIA. Oh dehogy! A férfiak közt akadnak igen kedvesek. Nélkülük nem is volna mulatságos az élet. De válogatni kell köztük. Én úgy tapasztaltam, hogy a házasemberek a legkellemetlenebbek. Azoktól óvakodni kell.

TAMÁS. De ha beleszeret valakibe, akkor mi lesz?

OFÉLIA. Szeretni fogom.

TAMÁS. És ha feleségül akarja magát venni?

OFÉLIA. Le fogom róla beszélni.

TAMÁS. Ha nem lesz a felesége, akkor hogyan szeretheti?

OFÉLIA *csodálkozva méri végig*. Na hallja — ezt a problémát már milliószor megoldották!

TAMÁS *szigorúan*. Tisztességes fiatal leányok oldották meg?

OFÉLIA. Juj, megint a tisztesség! Hát vegye tudomásul, hogy én tisztességes ember vagyok, de nemhez és korhoz kötött tisztességet nem ismerek. Annak a szédelgésnek már vége!

TAMÁS. Ofélia, gondolja meg: két férfi áll ön előtt, aki még nem szokott le a pirulásról!

OFÉLIA. Pirulással nem lehet minket terrorizálni. A régi jó férfimorálnak már fuccs!

TAMÁS. Most jön a vezércikk!

OFÉLIA. Maguk a saját úri kényelmükre egy női sémát, egy mintababát konstruáltak maguknak és azt követelnék minden nőténytől, hogy hasonlítson ahhoz a kleiderstockhoz. A nő legyen szűzies és legyen meleg kis anya. Vágyai ne legyenek, de azért legyen termé-

keny. Mások lássanak benne szentet, kurtizánt egyedül csak maga. Másoknak legyen királynőjük, de magának alázatos kis cselédje. Jó is volna, kedves uram, dehát ez széldelgés! Ilyen nők sohasem voltak, de igenis voltak vászoncselédek, akik ilyeneket hazudoztak maguknak. Mi már nem hazudunk senki kedvéért. Mi igenis kimondjuk, hogy az erotikának semmi köze a becsülethez. Hogy valaki csészéből vagy pohárból issza-e a teáját, vagy hogy valaki a házasságban vagy azon kívül keresi-e a szerelmet, az az ő privát ügye, ahhoz a tisztességnek semmi köze.

TAMÁS, *aki ámulva nézett össze Fábiánnal.* Ofélia, most már magam is ajánlom, ne menjen férjhez, mert biztos, hogy az ura meg fogja verni.

OFÉLIA *békülékenyen* nevet. Csakhogy én dsiu-dsicsut tudok ám!

FÁBIÁN. A kedves Dóra nővére kétségkívül ugyan-így gondolkozik ezekről a kérdésekről?

OFÉLIA *őszintén.* Dóra — ? Nem! Ő elmaradt. Ő sajnos még a régi férfimorál ideológiájában él. Ha mirtuszkoszorút lát, akkor bögni kezd, egy pólyásbabát pedig többre tart tíz zenekritikusnál.

TAMÁS. Jobb is szeretem így!

ELŐBBIEK, DÓRA.

DÓRA *láthatóan kimerülten jön balról.* Oh, de fáradt vagyok!

OFÉLIA *hozzászalad, megcsókolja.* Jól ment, Dórika?

DÓRA *lemondóan legyint és leül.*

OFÉLIA. Tamás úr itt van.

DÓRA. Jó estét!

TAMÁS *kezet csókol.* Bemutatom az öcsémet – ő legjobb barátom.

DÓRA. Fábián, úgy-e? *Kezet ad neki.* Örvendek... De bocsássanak meg, annyira kimerültem...

OFÉLIA. Te, mi jön most?

DÓRA. »Bányászok az esthomályban.«

OFÉLIA. Azt meg kell hallgatni. Azt mondják: ilyen fenomenális szemtelenséget még nem szedtek kottába! *Az urakhoz.* Jöjjenek, tudok egy helyet, ott senki sem lát minket! *Balra el.*

TAMÁS *Fábiánhoz halkán.* Eredj!

FÁBIÁN *a saját pulzusát fogja, halkán.* Én inkább...

TAMÁS *erélyesen.* Eredj!

FÁBIÁN *rosszkedvűen vállat von, balra el.*

TAMÁS, DÓRA.

DÓRA. Nem megy velök?

TAMÁS. Beszédem van magával.

DÓRA *kissé unottan.* Tessék.

TAMÁS. Dóra – mi lesz velünk?

DÓRA *némileg sértődötten.* Velünk?

TAMÁS. Akar a feleségem lenni?

DÓRA *halkán, szelíden.* Nem szeretem.

TAMÁS. Tudom és mégis azt merem mondani: legyen a feleségem. Ha némi vagyon és határtalan sok gyöngédség széppé tehet egy asszonyi életet, akkor szép élete lesz mellettem. Én bizony már nem vagyok fiatalember, és mégis most érzem először azt a nagy, azt az áhítatos érzést, amelyről azt hiszem, ez az élet igazi célja. Az ilyen érzés ritka, ne dobja el magától, maga nem olyan gazdag, hogy eldobhatná.

DÓRA. Én szegény vagyok. Ha tudni akarja: én koldusszegény vagyok.

TAMÁS. Maga nem boldog és én meg is mondom, miért nem az. A mostani élete nem elégíti ki. Bocsásson meg, de amit maga csinál, az nem művészet. Maga síp egy száz regiszterű orgonán, az orgonán egy zseniális örült vagdalkozik. Ha az én kertemben egy virág-bokrétát köt a saját ízlése szerint, abban több igazi művészet lesz, mintha a zsarnokának parancsára rezegeti a hangszálait.

DÓRA *rátékint, mintha habozna*. Lehet, hogy igaza van, — elhiszem — de nem tudom megtenni! Nem — nem!

TAMÁS *féltékenyen*. Akkor nem is a művészet tartja itt, hanem más valami, más valaki. Vallja be, maga szereti azt az örültet.

DÓRA. Kérem, mi jogon vájkál az idegeimben? *Növekvő keserőséggel*. Egyáltalában, ki vagyok én, hogy mindenki engem hajszol, mindenki az én véretem szívja? Ah, ez szörnyű, én ezt nem bírom ki! Tíz perc múlva megint énekelnem kell és ilyen dolgokkal rohannak meg! Kérem, hagyjon magamra — pihenni akarok, szabadon lélegzeni — nem akarok ilyenekre gondolni!

TAMÁS *szó nélkül meghajtja magát, a főbejártat felé megy*.

DÓRA *szelíden*. Tamás! Jöjjön ide! Nem haragszom — maga se haragudjék... Tudom, hogy szeret és ez nekem jól esik... De most menjen *balra mutat* hozzájuk — vizionlátásra!

TAMÁS *szó nélkül kezét csókol, balra el*.

DÓRA, majd MARKOVICS s a MESTER.

*Az ajtó nyitva marad Tamás után. A távolban üst-
dobok és kiáltások valami diabolikus tust csinálnak. Mar-
kovics, egy díszes kötésű könyvvel a kezében, balról benyit,
az izgalomtól fojtott hangon.*

MARKOVICS. Ő jön! A mester!

MESTER balról belép.

Az ajtó becsukódik utána, a zene elhallgat.

MARKOVICS. A közönség tombol! A közönség
örjög!

MESTER. A művészetben az az undorító, hogy
közönség is van. Havas hegyek tetején kellene ját-
szanunk, alvó erdők fölött, vonuló felhők alatt, az al-
konyi fényben. Száz mérföldnyire minden embertől...

MARKOVICS. A nagyhercegnő is itt van... Őfensége
egészen odáig van. A főudvarmester úr ideadta ezt az
albumot — eddig csak koronás főek írtak bele, ... ha a
mester talán szíves volna — kivételesen — egy kis
autogrammot — *a mester villámló tekintetétől elakad a
szava.*

MESTER. A csöcselék nem tud leszokni az ízetlen-
ségeiről!

MARKOVICS. Én gondoltam, hogy lehetetlen —
mondtam is — *balra el.*

DÓRA, MESTER.

MESTER. Gyöngé voltál ma, Dóra. Színtelen voltál.
Olyan unalmasan énekelted az Élet dalát, mint valami
halottas zsolozsmát.

DÓRA. Beteg vagyok, nem tudok énekelni.

MESTER. Ó beteg és tönkreteszi az én zenémet. Mi az, hogy beteg? Miért vagy beteg?

DÓRA *a szemébe néz*. Nem bírom tovább az ön bánásmódját. Elég volt! Véget fogok ennek vetni. Ha beleőrülök is, ha belehalok is: véget fogok ennek vetni!

MESTER. Kicsit fárasztó, hogy ti nők mindig csak a gesztust nézitek. A gesztusért odaadjátok a lelketeket. És mindig rosszkor vagytok büszkék és rosszkor alázkodtok meg. Hát mi bajod velem? Hideg vagyok — kíméletlen vagyok? Ezek megint csak gesztusok. Tekints reám és ismerj meg végre! Én vagyok neked az élet, a művészet, a dicsőség. Én vagyok neked a zene — érted? — a zene! Én vagyok neked minden, amiért élned érdemes. Milyen nyelven beszéljek, hogy megérts? Mit mondjak, mit ígérjek neked, hogy kitarts mellettem és önmagad mellett? Akarsz egy vörös kastélyt a nápolyi öbölben? Egy fehér nyaralót a Garda-tó mellett? Meglesz! Várj még egy kis ideig és meglesz! Vagy építsek neked egy zengő palotát a Mont Blanc tetején — szivárványszínű akkordokból? Mit akarsz?

ELŐBBIEK, OFÉLIA.

OFÉLIA *balról bejött, egy ideig mozdulatlanul állott, most megszólal*. Én tudom, mit akar szegényke.

MESTER. Én is tudom. Le kellene térdepelnem, azt kellene mondanom: nap, szív, örökkévalóság, — ha ily bárgyúságokat beszélnék, akkor mindjárt megértene... Mert az ilyen kis énekesmadár azt hiszi, hogy fészket kell raknia, ha eljön a tavasz... A művészet szabad erdejét odaadnád egy dohos kis fészekodúért... Kár, hogy ti nők mindent csak az érzékeiteken keresztül

akartok megérteni, azért is olyan idegen nektek a művészet...

OFÉLIA. Mester, sohasem hallott ön arról beszélni, amit az emberek szerelemnek szoktak nevezni?

MESTER. Az én lelkem teli van szerelemmel. Én lángolok, lobogok, reszketek az isteni vágytól. De az én szenvedélyem nem egy asszony, hanem az egész teremtés felé fordul. Zengő univerzumban élek és napjaim zenélő áradatként vonulnak keresztül rajtam. Minden, ami szép, nagy és megrázó — az zene! Én magam is zene vagyok és a szerelem, amely körülöleli a mindenséget, zene. Ami tűz, erő és gyöngédség van bennem, azt az alkotásban tombolom ki. A művészet nagyszerű, csodálatos, halhatatlan gyönyöröket ad, — mi ahhoz képest a nyomorult kis idegenger, amit ti szerelemnek neveztek? Benned is a zenét szeretem, Dóra. A te lelked páratlanul finom és nemes hangszer.

OFÉLIA *dühösen*. Hangszer?

MESTER. A nőnek nincs sok köze a művészethez, ő nem művész, hanem hangszer a férfi kezében. Remekművű hegedű. Ha kontár kezébe kerül, akkor macskazenét csinál, — ha Paganini játszik rajta, akkor angyalok hangján énekel. A te lelkeseden csak én tudok muzsikálni, édes Stradiváriám! Csak én! Ha leveszem rólad a kezemet, akkor örökre megnémulsz. Látod, én akkor is muzsikálni fogok, ha már gyöp nő fölöttem, — élni fogok a műveimben. De te csak addig dalolsz, amíg én a kezemben tartalak. Nem ver ki a hideg verejték, ha arra gondolsz, hogy közeledik az örök némaság éjszakája? És most elkezdd az én Stradiváriám makacskodni! A hegedű gondolkodik, a hegedű boldogtalan! Mit kezdjek én egy ilyen hangszerrel? Hogy játszsam rajta?

Az olyan hegedűnek, amelynek szeszélyei vannak, én nem vehetem hasznát!

DÓRA. Igen; én tárgy vagyok, egy jóhangú hegedű. Ha elvégeztem a dolgomat, akkor szekrénybe zárnak, nem törődnek többet velem. *Nagy energiával.* No dehát elég volt! Érted? Elég volt! Ember akarok lenni, asszony akarok lenni! Nincs többé Stradivária, nincs zene! Nem bánom, ha süketnéma lesz is a világ, — nekem elég volt!

ELŐBBIEK, MARKOVICS.

MARKOVICS *balról besiet.* Drága mester, a harmadik rész!

MESTER. Hogy unom ezeket az asszonyi ideg-exploziókat. Hetenként egyszer összedől a világ. Ónagysága aztán friss pudert tesz az orrára és elülről kezdi az egészet. *Dórához.* Szedd össze magad, mindjárt rajtad a sor! *Markoviccsal balra el.*

DÓRA, OFÉLIA.

DÓRA. Rátiporni az arcára, a cipőm sarkával a gögös bálvány arcára!

OFÉLIA. Dórikám, hogy szereted te ezt a gögös bálványarcot!

DÓRA. Ha volt a szívemben hely, ahol a szerelem fészkelt, én kiásom a körmömmel, kitépem, eldobom.

OFÉLIA. Szegény, ezt már sokszor mondtad, de még egyszer sem tetted meg!

ELŐBBIEK, TAMÁS, FÁBIÁN.

DÓRA. Tamás! Tamás! Tamás! Vigyen el magával, megyek magával...

TAMÁS. Hová vigyem?

DÓRA. Ne kérdezzen, semmit se kérdezzen, ez a maga órája, vigyen, ahová akar!

TAMÁS *zavartan*. De hiszen énekelnie kell, mindjárt magán a sor...

DÓRA. Habozik? Hát férfi maga? Hát szeret? Mitől fél? Én nem fogok többet énekelni, én nem akarom őt többet látni.

FÁBIÁN. Botrány lesz!

TAMÁS *elszántan*. Legyen! Annál jobb! Ezzel a botránnal legalább végleg becsapja maga után az ajtót. *Ráadja Dórára az asztalon fekvő köpenyt.*

OFÉLIA. Rettenetes! Dóra, az istenért, legyen eszed! A mester tombolni fog!

DÓRA. A hócipőmet!

TAMÁS *előtte térdepel és ráadja a hócipőt*. Sohasem lesz oka megbánni azt, amit most tesz. Igérem. De úgy-e Dóra, ez nem meggondolatlanság, nem keserű szeszély?

DÓRA. Ne kérdezzen, ne kérdezzen semmit, fogadjon el olyannak, amilyen vagyok, nem fogja megbánni, ígérem!

ELŐBBIEK, MESTER, MARKOVICS, SÁNTA.

MESTER. Mi az? Miért öltözik? Hiszen énekelnie kell!

DÓRA. Vége a muzsikának. Eltörött a hegedű.

MESTER. Micsoda ostobaság ez? Ezt nem tűröm!

TAMÁS. Menjünk, Dóra!

MESTER. Egy lépést sem! Megtiltom! Ki ez az ember?

TAMÁS Dórához. Mondja meg neki.

DÓRA. Ó az én férjem.

TAMÁS. Jó estét, uraim! *Dórával hátul el.*

FÁBIÁN. Ennyi lárma egy asszonyért! *Utánuk megy.*

OFÉLIA. Én nem akartam, drága mester, én tiltakoztam, én mindent elkövettem, bizony Isten. *Hirtelen meggondolja magát.* Különben tudja mit? Úgy kell magának és Dórának igaza van. *Hátul el.*

SÁNTA. Földindulás, égszakadás!

MARKOVICS. Semmi az egész, drága mester! Sőt szerencsés véletlen! Mert én tudok valakit, aki be fog ugrani önagsága helyébe. Az illető hölgy betanulta a számot, a hangja pedig százszor különb Rőzer Dóráénál...

MESTER. Kiről beszél?

SÁNTA. Így csak egy szerető férj beszél.

MARKOVICS. A feleségem... Ott ül a nézőtéren. Érte menjek, drága mester?

MESTER. Az a kövér asszonyság, aki a minap próbát énekelt? Nem, nem kell.

MARKOVICS *elszontyolodva*. Nem kövér, csak fejlett az alakja...

SÁNTA. Hát mégis leszakadt a nagy csillár. Ebből botrány lesz!

MESTER. Nem lesz botrány. Majd kimegyek a közönség elé, én magam. *Balra indul.*

— Függöny. —

ELSO FELVONÁS.

Könyvtárszoba, íróasztal, ülőbútorok, jobbról főbejárat, balról ajtó a lakásba, hátul kertre nyíló széles ablak.

DÓRA, OFÉLIA.

DÓRA egyszerű háziruhában, kendővel a vállán, hátra-simított hajjal, az íróasztal mellett ül, régi leveleket néz át. A tiszta lapokat lefejtí és külön rakja, a teleírt részt papirkosárba dobja.

OFÉLIA kalappal, kesztyűvel, virággal az övében, kék papírba hajtott tankönyvvvel jobbról belép. Adj' Isten!

DÓRA. Honnan, Ofélia? Az egyetemről?

OFÉLIA. Onnan — körülbelül onnan — kerülő úton... Véigigméri, megbotráncozottan. No hallod! Mi van rajtad? Megint olyan vagy, mint egy pesztonka!

DÓRA. Ne járjon a szád, drágám.

OFÉLIA. Így öltözni — vagyis inkább: így nem öltözni! Hát nincs benned semmi hiúság?

DÓRA flegmával. Nem jól vagyok. Tegnap óta folyton szédülök.

OFÉLIA. Egy igazi asszony akkor is öltözik, mikor már haldoklik.

DÓRA. Tamy nem szereti, ha cifrálkodom, — nekem pedig mindegy.

OFÉLIA. Neked minden mindegy! Rettenetes, mit csinált belőled a házasság. Belefűlladtál a házasságba, mint a Dunába. Ha elgondolom, hogy ki voltál te azelőtt! Ünnepeltek, — irigyeltek!

DÓRA. Bántani akarsz?

OFÉLIA *észbe kap, megcsókolja*. Ne — ne vedd komolyan, amit mondok . . . Tudod, nekem ma olyan veszett macskakedvem van: muszáj karmolnom.

DÓRA *hamar megbékül*. Azt mondd meg inkább, honnan jössz?

OFÉLIA *nevet*. Találd ki!

DÓRA. Biztosan megint a gázgyárnál sétáltatok, vagy a vágóhidnál.

OFÉLIA. Ma kivételesen a Népligetben.

DÓRA *komolyan, halkán*. A gróffal? Kissé meg-hökkenne. Kocsin voltatok?

OFÉLIA *habozva*. N—nem!

DÓRA. Te, vigyázz magadra! Az nem vesz feleségül.

OFÉLIA. A grófságától még vehetne, — nem is igazi mágnás: mérnök.

DÓRA. Az ilyen szegény gróf a legkomiszabb, — csak gazdagon házasodik, hogy talpra állítsa a lecsúszott családját.

OFÉLIA *tudományosan*. Hiszen ha jól meggondoljuk, akkor kisé, hogy az érdekházasság a házasság egyetlen logikus formája.

DÓRA. Mondja a gróf?

OFÉLIA. A szerelmet meg kellene védeni a házasság ellen. A szerelemért kár. A házasság elkoptatja és kompromittálja.

DÓRA. A te grófod csirkefogó, te pedig — tudod, mi vagy? Liba! Mert egy úri leány, aki letér a tisztesség útjáról, az nem annyira bűnös, mint ostoba.

OFÉLIA. Jézusom, hol tartasz te még! Mi a tisztesség? Engem nem a tisztesség tart vissza attól, hogy a gróf kedvese legyek, hanem ellenkezően: igen ordinaré motívumok: az önzésem, a hiúságom, az ostobaságom.

DÓRA *mulat*. Az ostobaságod?

OFÉLIA. Ha okos volnék, akkor a kedvese lennék, — hiszen szeretem — de én babonás vagyok. Az a babonám, hogy talán mégis én leszek az, aki megtalálja a házasságban a szerelmet: a kör kvadraturáját. Ez pedig ostobaság.

DÓRA. Modern szűz imája!

OFÉLIA. Én elvben ellenzem a házasságot. A gróf azonban elvben nem ellensége a házasság intézményének, de mégsem akar engem feleségül venni. Ez a szemtelenség kimondhatatlanul dühít. *Nevet*. Nevezetes, az a nyomorult, hogy védekezik! De nem bírja már sokáig. Együtt sültünk Szent Lőrinc tüzes rostáján — nekem szörnyű melegem van, az igaz, de ő már fél-angolosra sült... Igaz, hogy arcátlanul flörtölök vele... Te Dóra, ha látnád — na!

DÓRA. És minden modernséggel megint ott tartasz, ahol a nagyanyád: férjre vadászol!

OFÉLIA. A különbség mégis annyi: nagymama szendén hazudott, én pedig nevén nevezem a gyereket. Mit csinálsz itt tulajdonképpen?

DÓRA. Elégetem a sok régi levelet — a tiszta lapokat elrakom.

OFÉLIA. Ezért mentél férjhez? Oh te — te Penelope!

DÓRA. Tamy legszívesebben ilyenekre írja a jegyzeteit.

OFÉLIA. Az ő jegyzeteit! Mindent följegyez, amit lát és hall, aztán ábécé-rendbe rakja, egész szekrényeket megtölt — aztán soha többé kezébe nem veszi.

DÓRA *vállat von*. Minden tudósnak vannak ilyen bogarai.

OFÉLIA *halkabban*. Itthon van ő?

DÓRA. Öltözködik. A miniszterhez kell mennie.

ELŐBBIEK, TAMÁS.

TAMÁS *balról jön, fekete ruhában, kalappal, kesztyűvel a kezében*. Kérem, ez a gomb meglazult. Már a mult héten észrevettem: csak egy szálon függ.

DÓRA. Miért nem szólt? Megvarrtam volna.

TAMÁS. Szomorú, hogy ilyenért külön szólni kell.

OFÉLIA *harciasan*. Vannak ennél szomorúbb dolgok is a világon.

DÓRA *békiülékenyen*. No adja ide, egy-kettőre meglesz.

TAMÁS. Most már későn van. A miniszter nem várhat. *Egy pillantással az íróasztalra*. Hányszor mondtam még, hogy az a tehén, a Lina, ne nyúljon az asztalomhoz! Amint hozzányúl, mindjárt rendetlenséget csinál!

DÓRA *nyugodtan*. Nem nyúlt hozzá!

TAMÁS. Dehogyan! Magam raktam rendbe a színes ceruzákat és ő mindent összekevert! Minden össze-vissza van — egész istálló!

DÓRA *m. f.* Ha hiba történt, én vagyok a bűnös, — én takarítottam az asztalt.

TAMÁS. Hjah úgy? *Lovagiasan.* Akkor bocsánatot kérek, vegye úgy, hogy nem mondtam semmit . . . Isten vele! *Kezet csókol, jobbra el.*

DÓRA, OFÉLIA.

OFÉLIA. Inkább egy szecskavágó-masinának volnék a felesége, mint ennek a fiúnak!

DÓRA *elnézően.* Ideges. A miniszter fölizgatta.

OFÉLIA. Ahhoz nem is kell miniszter, egy katicabogár is fel tudja izgatni.

DÓRA *komolyan.* Kérlek, egy tudósnak joga van hozzá, hogy ideges legyen.

OFÉLIA. Akkor Aristotelesnek joga lett volna hozzá, hogy futóbolond legyen; de ő nem élt a jogával. Te, mondd — mégis, — hogy mehettél hozzá — ?

DÓRA. Én jól érzem magamat így. Szeretem Tamyt.

OFÉLIA. Ugyan már! Te egész életedben csak egy embert szerettél.

DÓRA *izgatottan.* Nem igaz! Őt — azt, akit te gondolsz — azt gyűlölöm!

OFÉLIA. Gyűlölöd, mint a hold a napot, — szököl előle és mégis minden gondolatod körülötte forog és minden fényedet tőle kapod. És a házasságod is csak szökés volt. Szöktél a tűz elől és a vízbe estél. Pedig jobb megégni, mint elázni . . . *Kint csöngetés, majd egy monoton férjhang kiáltja a szín mögött: »Pósta!«*

DÓRA. Lina megint nincs kint!

OFÉLIA. Hagyd csak . . . *Jobbra el, egy pillanat múlva visszajön, levélcsomaggal a kezében.*

DÓRA. Jött nekem valami?

OFÉLIA. Ki írta neked? Talán az urad — a miniszter

előszobájából... *A postát rakosgatja. Újság — újság — árjegyzék — levél Tamásnak — Tamásnak, — jó te! Igazán jött egy leveled... Külföldi bélyeg... Megilletődéssel. Milánóból!*

DÓRA *sápadtan fölkel.*

OFÉLIA *odaadja neki a levelet, szünet után. Hát olvasd el. Szünet után halkan. Nem mered?*

DÓRA *felbontja a levelet, némán átfutja, aztán mereven nézi.*

OFÉLIA *halkan. Ő írt?*

DÓRA *keserűen. Haha! Lassan kétfelé tépi a levelet, a felső felét a kandallóba veti, a másikat még nézi. Huszonnegyedikén itt lesz a városban...*

OFÉLIA *ijedten. A mester? Huszonnegyedikén?*

DÓRA *mindig a levelet nézi. Hogy küldjek neki táviratot, akkor felkeres, mert magával akar vinni — Amerikába.*

OFÉLIA. Mit válaszolsz neki?

DÓRA *tűzbedobja a levéldarabot. Ezt ni! Gógösen. Úgy látszik, megint szüksége van rám, — de nekem nincs szükségem öreára...*

OFÉLIA *kissé megindultan. Nem szólok bele a dologba, de úgy vedd, ez talán az utolsó alkalom, mikor az élet mindent visszakínál neked, amit eldobtál.*

DÓRA. Az előbb azt mondtam: gyűlölöm! Nem igaz! Nem gyűlölöm már, csak únom.

OFÉLIA *hitetlen mosollyal. Dóra! Dórika!*

DÓRA. Ez sohasem volt komoly érzés, — gyerekség volt, lányos rajongás... Rajongtam a nagy muzsikúért, a mesterért, — rajongtam érte, mint más leány a fizika-professzoráért... De ma már nevetek ezen... Nem, — nem nevetek — iszonyat fog el, ha vissza-

gondolok reá... Ő nem férfi, nem ember, hanem bálvány: a muzsikáló Moloch-bálvány... Emberáldozatokat követel... Az én legszebb éveimet fölfalta... Tamás szabadított ki ebből az ostoba rabságból, a muzsikáló Moloch rabságából... Sohasem fogom neki elfelejteni, hogy megmentett, — megmentett önmagamtól. Neki is vannak hibái, — vannak! — de ő legalább szeret... És ha bánt, azt is szerelemből teszi... De azért én boldog vagyok.

OFÉLIA. Mondd, miért nem énekelsz mostanában soha? Egy fél éve ki sem nyitottad a zongorádat.

DÓRA *kitér*. Most nem szeretek, nem tudok...

OFÉLIA. Nem mersz világosságot gyújtani belül — attól félsz, meglátod a jégcsapokat a szívedben...

DÓRA *ábrándosan*. Óh, azért én még fogok énekelni — meglátod — egyszer!

OFÉLIA. Lehet. A te véred csupa zene. Egy nap föl fog ébredni megint és muzsikálni fog. Az elsüllyedt harang meg fog szólalni és a halottak fel fognak támadni. *Észbe kap*. Bocsáss meg, igazad van: nem kellene ilyeneket beszélni. — De látod Dórika, magam is ideges vagyok, ideges a megbolondulásig... Ez a buja tavasz — és az az alávaló gróf — ah! Ha nem én volnék én, azt mondanám: hisztérika vagyok.

DÓRA *könnyek közt mosolyogva*. Itt a baj. Szónokolunk, harcolunk, keressük az igazságot és végül mégis a lantpengetőknek van igazuk: »A szerelem mindent pótol s a szerelmet nem pótolja semmi!«

ELŐBBIEK, TAMÁS.

TAMÁS *jobbról jön, igen jókedvű*. Üdv nektek, szép delnők!

OFÉLIA. Na — mi volt a miniszterrel?

TAMÁS. Nem beszélhettem vele, — valami püspöki konferencia volt nála — nem akart várakozni és hazahozatott az autójával... Később megint értem küldi... az autóját... Azt találom, ez elég udvarias megoldás — nem igaz?

OFÉLIA. Meglátja: rendjel áll a házhoz!

TAMÁS. Rendjel? Dehogyan! Nálunk csak bankárok kapnak kitüntetést... Bankárok és katonák... Tudós? Olyan nincs! Fütyülnek a kultúrára... Dórához. Igaz, vendéget hívtam ebédre.

DÓRA. Jaj de rosszkor! Hiszen tudja: cselédkrízis van.

TAMÁS *idegesen*. Nálunk mindig cselédkrízis van! *Megbékül*. No nem baj! Megelégszünk akármilyen szerény kosztal is... Qualitás mellékes, — fő a mennyiség! Jó sok legyen!

OFÉLIA. Ki az a jóétvágyú ember?

TAMÁS. Az unokafivérem — Fábián. A miniszter előszobájában csíptem el.

OFÉLIA. Fábián? Hát visszajött majomországból?

TAMÁS. Neki köszönhetem, hogy ma még itt vagyok. Mikor évekkkel ezelőtt tifuszba estem...

OFÉLIA. Gasztrikus láz volt!

TAMÁS. Tifózus láz volt!

OFÉLIA. Jól van, hát tifózus láz volt.

TAMÁS. Fábián ápolt akkor... Ha ő nem lett volna... *Legyint a kezével*.

DÓRA. Szóval ez a fiú megérdemli, hogy egy fogással megtoldjuk az ebédünket. *Balra el*.

TAMÁS, OFÉLIA.

OFÉLIA, *aki egy lapot vesz a kezébe, most az asztalra dobja.* Nagyon régóta nem volt látható az a Fábián!

TAMÁS. A haditengerészetnél szolgál... Gondolom korvettorvos — vagy fregattorvos... nem tudom biztosan. — Mostanában tért vissza a Csendes-Óceánról... Azok közé az emberek közé tartozik... *A szeme megakad a milanói levélborítékon, melyet Dóra az asztalon felejtett.* Azok közé tartozik... *Kezébe veszi a borítékot.* Dóra levelet kapott —? *Szünet.* Milanóból? *Szünet.* Ki írt neki?

OFÉLIA. Francesco Sforza, Milanó kényura, felajánlja neki a balkezét.

TAMÁS. Maga néha hajhássza a szellemességet.

OFÉLIA. Maga meg sohasem érti meg a szellemességet. Hát a régi impresszáriója írt.

TAMÁS. Mit akar?

OFÉLIA. Ajánlat művészi körútra. Dórának persze nem kell.

TAMÁS. Miért nem szólt nekem erről?

OFÉLIA. Talán elfelejtette.

TAMÁS. Vallja be, ez a kibúvó nem valószínű.

OFÉLIA *felfortyan.* Kibúvó? Kibúvó? Hát akkor ne faggasson engem, hanem kérdezze meg a feleségét. Ő talán tud olyan kibúvót, ami valószínű.

TAMÁS. Hol az a levél? Szeretném látni.

OFÉLIA *kárörömmel.* Dóra elégette.

TAMÁS. Elégette, hogy én ne lássam?

OFÉLIA *kicsinylően végigméri.* Féltekeny? Ez vieux jeu?

TAMÁS. Nem féltekenységről van itt szó, hanem

egészen másvalamiről... Dóra mindent, ami az énekesnői multjára vonatkozik, homályban tart előttem. A lelkében van egy zárt ajtó, ahol nekem tilos a belemenet.

OFÉLIA. Az asszonyi lélek nem is népliget.

TAMÁS. Hiszen még azt is eltitkolja előttem, hogy mért hagyta ott ilyen hirtelen a művészi pályáját?

OFÉLIA. Talán azért, hogy gombokat varrhasson a maga kabátjára.

TAMÁS. Maga ugratni akar engem, Ofélia, de én nem ugrom. *Szünet.* Valami nagy csalódáson kellett átesnie, valami lelki rázkódáson. Ez az, amit olyan nagyon titkol előttem.

OFÉLIA. Hjah tisztelt uram, a maguk házassága aznap kezdődött, amikor megesküdtek. Ami előbb volt, ahhoz senkinek semmi köze.

TAMÁS. Bocsánat! Mikor elvettem a feleségemet, elvettem a multját is. Nekem jogom van a multjához!

OFÉLIA. Na hallja, ez már a férfi-önzés paroxizmusa. Ez a szegény asszony mindenét odaadta a házasságába és most maga, a mesebeli emberevő, körülszaglász a lelkében: kell itt még valaminek lenni, amit fölfalhatnék! Minden embernek a multja privát tulajdona -- és az asszony is ember.

TAMÁS. Szóval van valami a Dóra multjában.

OFÉLIA *szavába vág.* Nem tudom, van-e, én csak azt tudom, hogy huszonöt éves volt, mikor magával megismerkedett és gyöngelméjűnek kellene lennie, ha már addig is észre nem vette volna, hogy vannak férfiak a világon.

TAMÁS *keserűen.* Pedig ő nem gyöngelméjű.

OFÉLIA. Furcsa nagyzási hóbort, szultáni mánia,

hog az követelik : a nő várja meg magukat ! Ugyan kérem, hát maguk megvárják minket ?

TAMÁS. Engem nem fog ugratni ! Engem csak az bánt, — és azt hiszem : joggal — hogy az otthonomban, az életemben van egy zárt ajtó, egy kriptaajtó... Nem nagyon kedélyes, — mondhatom !

OFÉLIA. Ha tudni akarja, mi van a zárt ajtó mögött, én megmondom. Bátran elárulhatom az asszonyi titkot, maga úgy sem fogja elhinni. A zárt ajtó mögött az *ember* van. Maga megérti a nőben a Madonnát és a csillagot és a tigrist és a kigyót és minden vacakot, csak az embert nem fogja megérteni soha.

ELŐBBIEK, DÓRA.

DÓRA *balról*. Már megint veszekedtek ?

OFÉLIA. Mint közönségesen... Megtalálta a milánói borítékot... *Nyomatékkal*. Mondtam neki : a régi impresszáriód írt, — de ettől majd hogy fel nem mászott a falra.

TAMÁS. Ne túlozzon, Ofélia, ne túlozzon. És egyáltalán miért gyűlöl engem ?

OFÉLIA. Dehogy is gyűlölöm, — csak elfut a méreg és dühbe jövök és ütni tudnék, ha látom, hogy valaki a mellényzsebében akarja hordani a felesége lelkét. *Az asztalra csap*. Hát mit képzelnek maguk az asszonyokról ?

DÓRA. Te olyan védő vagy, mint a mesebeli medve : ha szúnyog ül az orromon, doronggal csapsz rá ! — Na, hagyjátok ezt ! — Te ma velünk ebédelsz.

OFÉLIA. Jól van, megnézzük a vízi doktort. De előbb át kell szólnom Blanka nénihez, ne várjon...

Kezet nyujt Tamásnak. Béküljünk ki, sógor! — Igaz, még telefonálnom is kellene. *Pillantással Tamásra.* Inkább a főpostáról! *Nevet.* Hogy mennyit telefonálok én mostanában . . . *Jobbra el.*

TAMÁS, DÓRA.

DÓRA. Még át is kell öltöznöm.

TAMÁS. Legyen őszinte, Dóra, egyszer legyen őszinte: Ki írta ezt a levelet?

DÓRA. Hát nem mondta meg Ofélia? Az impresszárió.

TAMÁS *legyint.* Az impresszárió.

DÓRA *mérgesen.* Hát nem az impresszárió, a régi szeretőm írta!

TAMÁS. Nézze, Dóra, én tudom, hogy kiállhatatlan vagyok. De csak azért, mert nagyon vágyódom maga után.

DÓRA. Hiszen — itt vagyok!

TAMÁS. Maga nincs itt! Nem látom. Nem tudom, hol van. Zárt ajtó előtt állok, — az öklömmel döngetem — a homlokommal töröm.

DÓRA. Megint a zárt ajtó! *Ég felé.* Jézusom!

TAMÁS. Lásza, én őszinte vagyok, őszinte a szemérmertlenségig, én bevallom: néha megrémülök magától — néha meg — különösen, ha idegenek közt vagyunk — néha úgy érzem: hogy gyűlölöm. Elmúlt szombaton, mikor Blankáéknál voltunk, — emlékszik? — egy fiatal katonatiszt lépett a szobába.

DÓRA. Csinos fiú volt.

TAMÁS. Maga csak egy pillantást vetett rá, azután egész este nem törődött vele többet. De az a pillantás —

DÓRA. Nos ?

TAMÁS. Ne haragudjék, őszinteséget fogadtam : kurtizán pillantás volt, egy bacchansnő mámoros pillantása.

DÓRA *nevet.*

TAMÁS. Nevet, — igaza van. De én akkor éjjel nem tudtam aludni.

DÓRA. Az emberi lélek mélységéből néha buborékok szállnak fel . . . Volt már úgy, hogy a villamosvasúton dühbe hozott egy ellenszenves arc . . . Ezt meg tudnám ölni ! — Lehet, hogy egy Nero lappang bennem, mit tudom én ? Vagy egy Messalina ! Magának ezt meg kellene értenie — én arról nem tehetek — ez nem is komoly — köd, álom, buborék ! *Hirtelen elhallgat, majd hozzátmúl és más hangon szól.* Jaj, kérem, hát ne bántson engem. Csak most ne bántson egypár napig . . .

TAMÁS *megragadja a karját.* Mért mondja : egypár napig ? Történt valami ? Vár valamit ?

DÓRA *fáradtan.* Nem, nem — semmit sem várok, senkit — csak ideges vagyok — beteg vagyok . . . de majd elmúlik . . . *Szomorúan.* Minden elmúlik . . .

TAMÁS. Most megint becsapódott az ajtó. Megint becsapódott, pedig már azt hittem — eh !

DÓRA. Az a baj, hogy maga keresi bennem a komplikációkat — a titkot, — pedig bennem nincs semmi.

TAMÁS. Évekig utazott a világban, egyedül. Ünnepezt, elkényeztetett művésznő volt. Nyilvánosan énekelt, jóformán köztulajdon volt. Lehetetlen, hogy a férfiak nem ostromolták volna.

DÓRA. Meg is tették. Sok udvarlóm volt, — elég sok — de szeretőm egy sem volt ! Jobb szeretné, ha lett volna ?

TAMÁS. Jobb szeretném, ha őszinte tudna lenni. Én mindent meg tudnék érteni és sokat meg tudnék bocsátani. A szenvedéstől nem félek, csak a bizonytalanságot nem bírom el.

DÓRA. Nem kellett a férfiak! Egyik sem kellett! Nem tudja ezt elképzelni?

TAMÁS. El tudom képzelni. De akkor volt magában valami — valami erő, amely megvédte a kísértés ellen. Akkor volt egy ideálja — egy bálványképe — valaki, akit maga szeretett! Akit mindenkinél jobban szeretett! és akinek maga nem kellett!

DÓRA *akinek arca az ideál szónál kissé eltorzult.* Vigyázzon! Én nem vagyok angyal! Én tudnék komisz is lenni — oh nagyon komisz! Hát ne gombolyítsa az idegeimet — ne vadásson reám, ne szorítson sarokba! Mert egyszer csak mégis megbolondulok és akkor olyat teszek, hogy igenis lesz mit meggyónni.

Kívül csöngetés.

FÁBIÁN *hangja az előszobában.* »Itthon van a méltóságos úr?»

TAMÁS *haragosan.* Fábián! Ez is inkább maradt volna majomországban!

DÓRA *ég felé tekint, undorral.* Ah!... Balra el.

FÁBIÁN, TAMÁS.

Fábián jobbról jön, a haditengerészetnél szolgáló orvosok egyenruhájában. Barnára sült arca majd kicsattan az egészségtől és a jókedvtől. Határozott, férfias modora lett. Kissé megjátssza a kedélyesen zord tengeri farkast. Szerencsésen elvégeztem minden kommissziómat.

Nem volt könnyű dolog, — az emberek itt borzasztóan sokat fecsegnek... Semmi tetterő, semmi gyakorlatiasság nincs bennök... *Körülnéz.* Milyen csinos kis tanya! Meglátszik, hogy itt boldog emberek laknak. A feleséged öméltósága?...

TAMÁS. Mindjárt itt lesz!

FÁBIÁN. Attól félek, szálnalmas figura leszek a szalonjában... Tudod, én afféle tengeri farkas vagyok — elvadultam odakünn, a dióbarna dámák közt — haha! Tudod te, hogy meddig voltam oda? Majdnem két évig, öregem! Két évig! A Csendes-Óceánon cirkáltam, eleinte Szigetvárral, később a Szankt-Georggal.

TAMÁS *szórakozottan*. Érdekes orvosi tapasztalatokat szerezhetél.

FÁBIÁN. Az orvosi gyakorlat semmi — egy kis malária — egypár csonttörés — khinin és gipsz — a többit rábizzuk a jó Istenre... De a tenger, öregem! A tenger az férfit csinál a legnyavalyásabb homunculusból is! Ott megtanul az ember akarni és cselekedni!

TAMÁS. És mondd csak: a nők...?

FÁBIÁN. Kedves kis állatok. Kicsit olajszagúak, de azt meg lehet szokni. Lelkük nincs, de mit is kezdenék én a lelkükkel? Azt se szeretném, ha a pohár whiskynek, amit megiszom, lelke volna. Hanem a természetük, az nagyszerű! Sétáló bronzszobrok. Ha az ember megcsörgeti zsebében a dollárokat, akkor nyájasan vigyorognak. Én mindig csak azokat a nőket becsültem, akiket készpénzzel lehet megfizetni. A többiek, az úridámák, komisszággokkal fizettetik meg magukat — köszönöm, abból én nem kérek. Akár hiszed, akár nem: nekem még soha életemben nem volt

viszonyom úriasszonnyal. És nem is lesz, — arról kezeskedem.

TAMÁS. Hogy irigylem ezt a te egészséges cinizmusodat!

FÁBIÁN. Hanem most már elég volt magamról. Hát mi van veled? Persze skandalózan boldog vagy — a sors kivételes asszonyt adott neked...

TAMÁS *hirtelen elfordul.*

FÁBIÁN *halkan.* No...? *Szünet.* Tamy! *Szünet.* Mi lelt? *Szünet.* Baj van?

TAMÁS *lemondóan legyint.*

FÁBIÁN. Ejha! — bocsáss meg — én semmit sem tudok...

TAMÁS. Kérlek, beszéljünk másról.

FÁBIÁN. Amint akarod! *Szünet.* Az utolsó héten mulatságos cápahalászatunk volt a Vörös-tengeren... Ott annyi a cápa, mint a... mint a szúnyog. *Más hangon.* Nézd, én nem akarok a bizalmadba betolakodni, de talán mégis jó volna... *Szünet.* Történt valami köztetek? Na — egy kis házi perpatvar, nem kell azt tragikusan venni!

TAMÁS. Az én szép, az én ostoba, az én isteni szerelmem halálosan beteg.

FÁBIÁN. Ne izélj már!

TAMÁS. Megmérgezte a gyanakodás!

FÁBIÁN *halkan.* A gyanakodás? Hallottál valamit, ami — izé — hogy is mondjam?

TAMÁS. A férj sohasem hall semmit, hiszen az egész világ egy szervezett bűnpártoló banda.

FÁBIÁN. Ez Európa! Dehát mégis — honnan veszed...?

TAMÁS. Már az első napon elrontottuk az egész

jövönket. Abban állapotunk meg, hogy Dóra mult-járól sohase legyen szó. Szerelmes fejjel belementem a furcsa alkuba és ő ma is ragaszkodik hozzá. Ez az ismeretlen mult tönkre tette a házasságunkat. Miért titkolózik, ha nincs semmi titkolnivalója?

FÁBIÁN. Tamás, — te beteg vagy!

TAMÁS. Magam is azt hiszem. De hiába ismerem a bajomat: nem tudok tőle szabadulni. Engem csak egy orvosság gyógyíthatna meg: a bizonyosság!

FÁBIÁN. Ördög vigye a dolgotat, — hát szerezd meg a bizonyosságot! Okos ember vagy, nőismerő, — furcsa volna, ha nem tudnál elbánni egy ilyen kis senkivel, — pardon! — szóval: öméltóságával!

TAMÁS. Nagyon is közel állok hozzá, szeretem, elfogult vagyok, — sohasem fogok vele tisztába jönni.

FÁBIÁN. Tamás, megbízol bennem?

TAMÁS. Csak benned bízom, senki másban! Te hozzám tartozol. Te és én — mi egy vagyunk!

FÁBIÁN. Hát én megszerzem neked a bizonyosságot! Ti európaiak felesleges módon komplikáljátok a dolgokat. Akinek hüvös a feje és tiszta a szeme, az hamar belelát az asszonyok kártyáiba.

TAMÁS. Udvarolni akarsz neki?

FÁBIÁN. A te kedvedért azt is.

TAMÁS. Az ilyen legénynek, mint te, nem mondanak szívesen nemet... De ha Dóra ellenáll és hiszem, hogy ellenáll, akkor — akkor biztos, hogy hozzáférhetetlen...

FÁBIÁN. És ha — az ugyan kizárt dolog — de tegyük fel mégis — ha *nem* áll ellent?

TAMÁS. Ha összetörik a kalapács alatt, akkor nem volt gyémánt, hanem üveg és nem éri meg, hogy úgy

őrizzem, mint a drágakövet. Megállj! Mindjárt adok valamit, aminek hasznát veheted. *Kulccsal kinyitja a könyvtár egyik fiókját és ékszerdobozt vesz ki.*

FÁBIÁN. Mi az? Gyöngyök...

TAMÁS. Régóta kívánt magának ilyeneket... Egy hónapja dugdosom már... valahányszor oda akartam neki adni — mindig közbe jött valami — valami újabb összeveszés... Te fogod neki átadni, mint saját ajándékodat...

FÁBIÁN. Zárd el a tokot, rajta van az ékszerész neve. *A gyöngyöket a zsebébe teszi.*

TAMÁS elzárja a tokot.

Kívül csöngetés.

TAMÁS. Mi az már megint! *Kidugja fejét a jobb oldali ajtón.* Ki az? ... Szünet. Igen — köszönöm — rögtön! *Visszajön némi kellemes izgalommal.* A miniszter értem küldte az autóját...

FÁBIÁN. Csak eredj öregem, megvárlak...

TAMÁS. Tehát a vizontlátásra! Dóra hamarosan itt lesz.

FÁBIÁN. Reménylem, hamarosan pofon fog ütni.

TAMÁS *halkan és komolyan.* Fábián, én talán beteg vagyok, de hülye nem vagyok. Ha netán arra gondolnál, hogy valami szemfényvesztő komédiával, — úgy-e nem?

FÁBIÁN. Te bizonyosságot akarsz és meg fogod kapni. És akármi lesz is, öregem, ne feledd: az aszszonyok mind egyformák.

TAMÁS. Mint a csokoládépasztillák...

FÁBIÁN. Mindegyiket pótolni lehet egy másikkal.

TAMÁS. Hogy irígylem ezt a te egészséges cinizmusodat! *Jobbra el.*

FÁBIÁN *utána szól*. A tengeren termett, öregem, a tengeren! *Egyedül van, a polcokon levő könyveket nézi, magában morog.* No — ez Európa!

FÁBIÁN, DÓRA.

DÓRA *balról jön, egyszerű, de elegáns ruhában, szeretetreméltóan mosolyog.* Isten hozta, Fábián!

FÁBIÁN. Méltóságos asszonyom...

DÓRA. Üljön le, Fábián! *Nagy kíváncsisággal figyelik egymást.*

FÁBIÁN. Olyan jó barátja vagyok Tamásnak, — Tamynak — hogy úgy érzem, igen — egy kis jogom van a maga barátságához is...

DÓRA *kissé meghajlik.* Hogyne!

FÁBIÁN. És ha megengedi, szeretném mindjárt próbára tenni a — barátságát...

DÓRA. No, most kíváncsivá tett!

FÁBIÁN. Arra kérem, fogadja el ezt a kis emléket, — csekélység — Ceylon szigetéről hoztam...

DÓRA. De hiszen ezek igazgyöngyök! Igazán nem tudom, hogyan jutok hozzá — ilyen értékes ajándék...

FÁBIÁN. Tamás engedelmeivel bátorodom... Vegye úgy, hogy Tamy testvére hozta...

DÓRA *a gyöngyökkel babrál.* Ha az uram azt hiszi, — ha ő úgy gondolja. — Csodálatos, — tudja, hogy éppen ilyeneket kívántam magamnak? *Kezet nyújt neki.* Köszönöm, Fábián! *Fábián megcsókolja a kezét, Dóra kis fejmozdulattal jelzi meglepetését. Szünet után némi zavarral.* Én csak a gyöngyöt szeretem, — más ékszert nem — gyűrűt sem viselek... *A kezét mutatja.*

FÁBIÁN. Kár is volna — akinek ilyen keze van — ilyen szép keze...

DÓRA. Oh, a kezem nem szép... Azelőtt szép volt, — de most...

FÁBIÁN. Milyen parfümöt szokott használni?

DÓRA. Miért? ... Jó?

FÁBIÁN. Jó!

DÓRA. Chevalier d'Orsay. *Odanyújtja a kendőjét.*

FÁBIÁN *mély lélekzettel.* Nagyon jó!

DÓRA *szünet után.* Maga beszélt Tamyval... Milyennek találja?

FÁBIÁN. Nem változott semmit...

DÓRA. Nem találja, hogy — ideges?

FÁBIÁN. De igen — kicsit.

DÓRA *a gyöngyökkel játszik.* Magát nagyon szereti — azt hiszem, maga az egyetlen ember, akire hallgat... Azért is hozom ezt szóba, mindjárt első találkozásakor...

FÁBIÁN. Tudom, mit akar mondani. Tamy — na igen! — Tamy féltékeny...

DÓRA. Én már nem is tudom, hogyan viselkedjem. Ha nevetek, akkor azt hiszi, rajta nevetek, — ha sírok, akkor a lelkiismeretem bánt...

FÁBIÁN. Ajánlanék egy kúrát, de nem Tamynak, hanem magának.

DÓRA. Nekem? Nekem nincs bajom.

FÁBIÁN. A házastársak olyan szoros közösségben élnek, — egyiknek a hogyléte hatással van a másikra. Tamás elkeseríti magát a gyanakodásával és a maga keserősége újabb okot ad neki a gyanakodásra. Ez a végtelen csavar elmélete, ebből ki kell szabadulnia.

DÓRA. Igen; de hogyan?

FÁBIÁN. Ki kell magát ragadnia ebből a fülledt,

egészségtelen levegőből. Az ember első kötelessége, hogy megkeresse a boldogságot.

DÓRA *mélabúsan*. A boldogságot...

FÁBIÁN *növekvő tűzzel*. Maga művészi lélek, — szárnyai vannak — bontsa ki a szárnyait — emelkedjék az előítéletek, a babonák fölé. — Ha elfogadna engem vezetőjének, én megmutatnám az utat a napfény és a szabadság felé! Két évig voltam távol — ereimben az ekvátor minden tüze ég — én szépnek, gyönyörűnek találom magát — már a ruhájából kiáradó parfüm is részeggé tesz...

DÓRA. De hiszen ez vallomás!

FÁBIÁN. Vegye annak! Vakmerő, de őszinte vallomás!

DÓRA. De hát ki vagyok én, hogy így beszél velem?

FÁBIÁN. A világ legbájosabb asszonya — és reménylem: a világ legszellemesebb asszonya... *Megfogja a kezét*. Drága, édes Dórá!

DÓRA. Hagyjon engem!... Hiszen maga megzavarodott!

FÁBIÁN *kijózanodik*. Tessék?...

DÓRA. Kérem menjen — menjen — menjen, mielőtt még hazajön az uram... Nem fogok neki komédiázni — egy ilyen ember kedvéért! Meg fogom neki mondani, — igen, mindent megmondok neki — csak hadd tudja meg, ki az ő híres jóbarátja — az ő testvére... Fogja a gyöngyeit és menjen!

FÁBIÁN. Elkerget! Rossz színész vagyok — kipisztegetek — megérdemlem... *Az ajtóhoz megy, majd hirtelen mást gondol*. Hát azt mégsem lehet! Nem — ezt nem lehet kívánni egy embertől! *Visszajön, határozottan*. Méltóságos asszony, kérem, én nem vagyok az

— nem vagyok az az önhitt fajankó, akinek itt mutattam magamat... Én csak egy szegény, becsületes tengerész vagyok — én olyan szerepre vállalkoztam, ami nem nekem való...

DÓRA. Mi az?...

FÁBIÁN. Ő akarta, hogy tegyem próbára — igen, hogy magát próbára tegyem...

DÓRA. Hogy engem próbára tegyen?

FÁBIÁN. Igen — quasi a hűségét...

DÓRA. Tamás?

FÁBIÁN. A célját különben elérte — maga úgy bánt velem, mint egy ronggyal — ennek ő örülni fog — mint egy utolsó ronggyal...

DÓRA. Hová jutottam?

FÁBIÁN. Haragszik?

DÓRA. Hát jól van! Tudok én másképp is! *Figyelmesen nézi Fábiánt, szünet után más hangon.* Mindent el fog neki mondani?

FÁBIÁN. Jobb szolgálatot nem is tehetek magának, hiszen úgy tetszett velem bánni, mint egy ronggyal.

DÓRA *ettől kezdve kacéran.* Maga rosszul játszott az imént, — de én is. Mindig baj, ha a színész nem őszinte. Kezdjük újból, de most már beszéljünk őszintén. Hogy is mondta? »Szépnek találom magát!«

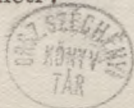
FÁBIÁN. Gyönyörűnek találom!

DÓRA. Az uram sűgőkönyve után beszélt. De mit mondana nekem, ha a saját nevében beszélne?

FÁBIÁN. Akkor is csak azt mondanám — maga nagyszerű asszony — a legszebb, a legédesebb, akit életemben láttam...

DÓRA. Elhigyjem?

FÁBIÁN. Elhiheti!

DÓRA *nevet.*

FÁBIÁN *fedett hangon.* Miért nevet?

DÓRA. Mondja, tud maga hallgatni?

FÁBIÁN. Miért kérdezi? Mire gondol most?

DÓRA. Lehet, hogy próbára teszem egyszer —
meglássuk . . .

FÁBIÁN *hirtelen.* Kérem, béküljön ki velem!

DÓRA. Nem haragszom!

FÁBIÁN. Bizonyítsa be azzal, hogy elfogadja az
én gyöngyeimet — illetőleg ezeket a gyöngyöket . . .

DÓRA. Sőt még azt is megengedem, hogy a nya-
kamba fűzze . . .

FÁBIÁN *mögötte áll, a nyakába teszi a gyöngyöket,*
közömbösen szól: Hjah, igen, ezek az urától valók . . .

DÓRA *közömbösen.* Tamytól?

FÁBIÁN. Ez az illat! . . . *Megcsókolja a nyakát.*

DÓRA *ijedten.* Oh! . . . *farkasszemet néznek.*

Kívül csöngetés.

DÓRA. Remélem *ezt* is megmondja a barátjának?

ELŐBBIEK, TAMÁS, OFÉLIA.

OFÉLIA *jobbról jön Tamással, egyenesen Fábiánhoz*
lép, kezét nyújt. Jó napot!

TAMÁS. Hát tudjátok, mi volt a titokzatos audien-
cia magja? *Tokot vesz ki a zsebéből.* Ez ni! *Kinyitja a tokot.*

OFÉLIA. Hát persze, hogy rendjel! Egészen ügyes.

FÁBIÁN, *aki eddig zavartan lapult meg, most lármás*
kedveskedéssel. Gratulálok Tamykám! Gratulálok! Ez
jól megérdemelt kitüntetés!

TAMÁS *vállat von.* Kicsit kómikus, — de az ember

még sem utasíthatja vissza, — azt hinnék: keresem a feltűnést. *A rendjelet nézi.*

OFÉLIA *halkan és gyorsan Dórához.* Gyerünk azzal az ebéddel, gyerünk — nekem négykor már a szigeten kell lennem — az a nyomorult vár... *Ártatlan arccal elfordul.*

DÓRA. Tálaltatok... *Oféliával balra el.*

TAMÁS *hirtelen megragadja Fábián karját, mereven néz a távozók után.*

FÁBIÁN. Mi baj?

TAMÁS. A gyöngy! A gyöngy ott van a nyakán!

FÁBIÁN. Hát persze — hiszen odaadtam neki...

TAMÁS. És mi volt? mi történt?

FÁBIÁN. Mi történt volna?

TAMÁS. Nem udvaroltál neki? Nem beszéltél neki szerelemről?

FÁBIÁN. Megörültél? Első találkozáskor — egy úriasszonynak...

TAMÁS. Persze, persze, — első találkozáskor — lehetetlen... De te olyan különös vagy — olyan felindultnak látszol!

FÁBIÁN. Látod! Látod! Most rajtakaptalak, Tamy! Te beteg vagy! Te bolond vagy! Most már engem is gyanúsítasz!

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS.

Női szalon Tamásék lakásán. Jobbra ajtó a könyvtárba, balra a lakás többi részébe. Hátról üvegajtó és széles ablak, melyek a kertre nyílnak. Zongora. Telefon.

TAMÁS, FÁBIÁN, DÓRA, OFÉLIA.

Midőn a függöny fölmege, Dóra hangjegyes füzetével kezében a zongora mellett áll; éppen befejezte énekét; Ofélia a kísérezene fináléját játssza. Dóra nagyon elegáns ruhát visel. Fábán civilben van. Tamás frakkhoz való nadrágot és mellényt, fehér nyakkendőt és házikabátot visel.

A zongorajáték végén egy ideig még mozdulatlanul maradnak.

Valamennyinek arcán a meghiúsultság kifejezése látszik.

TAMÁS Dórához lép és megindultan megcsókolja kezét. Micsoda dal ez?

DÓRA. »Az élet dala.«

TAMÁS. Az élet dala? Soha még szomorúbb zenét nem hallottam.

DÓRA. Az élet énekel és a halál az ajtón hallgatózik.

TAMÁS. Kitől van?

OFÉLIA *gyorsan közbevág.* Új ember... külföldi...

TAMÁS *Fábiánhoz erőltetett jókedvvel.* Te csak ülsz és nem szólsz semmit! Pedig ezt neked énekelte! Én mióta kérem már, de nem és nem és nem! Látnod, neked kéretlenül is énekel!

DÓRA *kéjesen nyujtózik.* Ma olyan nap van, ma muszáj énekelni... Az egész mindenség énekel... a napfény, a felhők, a fák a kertben — és a vérem is muzsikál... *Oféliához.* Most azt a buta keringőt! Cukros limonádét a hallgatódzó halál nyakába! *Mialatt Ofélia keringőt játszik.* Fábián, tud maga táncolni?

FÁBIÁN Nem szoktam.

TAMÁS. Miféle lovag vagy te? Most megölelhetnéd — a szemem láttára megölelhetnéd...

DÓRA. Tamy, jöjjön maga!

TAMÁS. Ugyan kérem — micsoda öröm az: egy férjjel! És egyáltalában...

DÓRA. Két darab férfi van raktáron — és ha kellene, akkor egy sincs! *Egyedül forog.* Gyorsabban, Ofélia! *Egyideig magában táncol, egyszerre halkan el-sikoltja magát, miközben megtántorodik.*

TAMÁS *hozzáugrik.* Dóra — mi baja?

DÓRA *leül.* Szédülök — rosszul vagyok!

OFÉLIA *abbahagyja a játékot.* Tegnap is így volt!

TAMÁS. Vigyáznia kellene!

DÓRA *sírva fakad.* Tamás, én meg fogok halni!

TAMÁS. Ugyan már, Dóra!

DÓRA. De igen, érzem, tudom! Napok óta mindig a halálra gondolok... Olyan rettenetes és nagyszerű dolgok járnak az eszemben... Tamás, én félek!

TAMÁS *Fábiánhoz.* Mi lehet ez?

FÁBIÁN, *aki mozdulatlanul maradt, epésen.* Semmi különös — csak fúj a déli szél, a sirokkó!

TAMÁS. Sirokkó? ...

FÁBIÁN *Dórát nézi.* A partvidéken, ha megered a sirokkó, akkor megváltoznak az emberek... idegesek és nyugtalanok... várnak valamit és nem tudják, mit... akarnak valamit, aztán megint nem akarnak semmit... bántják egymást és nem tudják miért... A sirokkó! Akinek rosszak az idegei, annak megfájul a feje és megfájul a szíve — és aki nem oltja el otthon a sporhertben a tüzet, annak fejére éghet a háza...

DÓRA *fölkel szárazan.* Egy kanna hideg vizet reá — és nem lesz baj! *Tamáshoz.* Már elmúlt!

OFÉLIA *arcátlanul.* Ma lesz a statisztikus bankett a maga tiszteletére... Talán a nagy öröm izgatta fel Dórát!

TAMÁS *óráját nézi.* Még van időm... Nem tudom, feltűzzem-e erre az alkalomra a rendjelet?

OFÉLIA. Tűzze fel okvetlenül, tűzze fel, mert úgy is fel fogja tűzni.

TAMÁS *Fábiánhoz.* Mit gondolsz, — nem lesz komikus?

FÁBIÁN. Én nem gondolok semmit.

TAMÁS. Hát téged mi lelt? Tudod, hogy te újabban roppant furcsa alak vagy?

FÁBIÁN. Azt hiszem, az idegeimre ment az európai élet... Én itt nem tudok eligazodni... *Pillantással Dórára.* Én megszoktam a vadak közt, hogy az igen igent, a nem pedig nemet jelent. De itt tízféle jelentősége van minden szónak...

OFÉLIA. De a sok szónak itt is egy a vége, mint a vadaknál.

TAMÁS *Fábiánhoz*. Hanem hallod, te velem jöhetnél a bankettre. Téged az érdekelne. Nálunk kicsi, de intenzív tudományos élet van.

DÓRA *Tamás háta mögül int Fábiánnak, hogy ne menjen.*

TAMÁS *Fábiánhoz*. Ni — hogy elvörösödtél egyszerre! Mi van veled?

FÁBIÁN *zavartan*. Itt meleg van ám...

DÓRA. Fullasztó meleg!

OFÉLIA. Déli szél fúj, sirokkó.

DÓRA *kinyitja az üvegajtót és kinéz a kertbe, háttal a nézőnek.*

OFÉLIA *azalatt a hangjegyeket rendezi a zongorán.*

TAMÁS *kutató pillantást vet Dórára, majd megint Fábiánhoz*. Hát velem jössz?

FÁBIÁN *élénken*. Nem lehet, kérlek... Megígértem azoknak, hogy elmegyek a helyőrségi kórházba — ott most új oltóanyagokkal experimentálnak... igenis kérlek...

TAMÁS. Gyere a könyvtárba — adok egy jó szivart — itt úgylis tilos a füstölés... *Dórához*. El fogok küldeni az öreg Gregoriusz professzorért... Meg kell magát vizsgáltatnia!

DÓRA. Nem, nem akarom!

TAMÁS. Ne legyen gyermek! Nem hiszem, hogy komoly baja volna — de semmit sem szabad elmulasztanunk. Gyere, Fábián! *Ketten jobbra el.*

DÓRA, OFÉLIA.

OFÉLIA. Te — vigyázz!

DÓRA. Mi az?

OFÉLIA *kezébe veszi a telefonkagylót.* Azt mondom : vigyázz, — ebből baj lesz ! *A telefonba.* 33—05.

DÓRA. Baj lesz ? Miből lesz baj ? Különben — bánom is én !

OFÉLIA. Egy kicsit hallgass most ! *A telefonba, sugárzó arccal.* Én vagyok, igen ! Meg sem ismerte a hangomat ? Szégyelje magát ! *Szünet után nevet.* A nővéremtől beszélek — igen ! *Szünet.* Rendben van — ott leszek, ahogy megbeszéltük ... Mi az ? Oh dehogy ! — Hová gondol ? — Mondtam már : oda nem ! Akárhová — de oda nem ! *Szünet.* Mert nem akarom ! *Szünet után hidegen.* Amint tetszik ! — Sajnálom ! — Jó napot ! *Mérgesen leteszi a kagylót.* Csirkefogó ! *Főlkel, végigsímit a homlokán, aztán megáll Dóra előtt.* Hát igen — én nem ártom magamat a dolgaiddba, de a te helyedben óvakodnám Fábiántól ... Nem az az ember, akinek szerepét az életben játssza ... Adja a vihar-edzett tengerészt, pedig ő is csak egy rosszidegzetű entellektüell ... Nem való udvarlónak, mindent túlkomolyan vesz ... Meg sem érti az erotikus sportot, amit flörtnek neveznek ... Az ilyenek csinálják a nagy botrányokat ...

DÓRA. Azt hiszed, nagyon szerelmes belém ?

OFÉLIA. A jó fiú megszokta, hogy a nőknek avas olajszaguk legyen és a te Chevalier d'Orsayd megvadította.

DÓRA. Hadd vaduljon ! Egészen jó érzés, ha tüzek lobognak az ember körül, nagy tüzek, a hideg éjszakában.

OFÉLIA *szünet után halkabban.* Tudod, hogy ma huszonegyediké van ?

DÓRA. Nem törődöm vele. Egyik nap olyan, mint a másik.

OFÉLIA. Ó ma a városban van.

DÓRA. Nem tudom, kiről beszélsz.

OFÉLIA. Ne hazudj, — minden tagodban érzed, hogy közel van. Te ma nem mersz egyedül maradni, azért is intettél Fábiánnak, hogy ne menjen el a bankettre... Az uradtól Fábiánhoz menekülsz, Fábiántól az uradhoz és mégis egyedül vagy és félsz, mert a város teli van kísértetekkel. A sírjuktól kikelt halottak sétálnak az utcán.

DÓRA. Szamár vagy! Eredj be inkább Tamáshoz és kezdj vele valami disputát.

OFÉLIA. Micsoda disputát?

DÓRA. Akármit — hiszen te értesz hozzá — lehetõleg a modern nõkrõl — azt õ nem adja félórán alul — szükségem van arra a félórára...

OFÉLIA. Fábiánnal akarsz beszélni?

DÓRA. Eredj már, ha mondom!

OFÉLIA. Az már igaz: alamuszi macska nagyot ugrik! *Jobbra indul.*

ELÕBBIEK, TAMÁS.

TAMÁS *jobbról jön.* Nem szólt magának Fábián, mikor megy vissza a tengerre?

DÓRA *közömbösen.* Hát visszamegy? Inkább olyasmit mondott, hogy orvosi praxist akar kezdeni.

TAMÁS *meghökken.* Itt? A városban? Ez új, egészen új! És mi vonzza ide? Magának biztosan megmondta. Hiszen mindig együtt vannak, reggeltõl estig...

DÓRA *gonosz mosollyal.* Maga hozta ide.

TAMÁS. Én hoztam, hogyne, — hiszen rokonom, nagyon szeretem... de egy idő óta megváltozott... nagyon megváltozott... *Könnyedén odavetve.* Udvarol magának?

DÓRA. Nézze, Ofélia akar magával beszélni!

OFÉLIA *leteszi az újságot, hozzálép.* Valamit szeretnék kérdezni. Mondja: kíváncsatos lány vagyok én?

TAMÁS *megdöbben.* Hogy micsoda?

OFÉLIA. Hogy kíváncsatos vagyok-e? *Beszélgetés közben lassan a jobb ajtó felé tereli Tamást.*

TAMÁS. Engedje meg, ez furcsa kérdés.

OFÉLIA. Nem tudja elképzelni, hogy a nőt ez érdekli? Nekem feltűnt, hogy valahányszor egy férfi közeledik hozzám, akkor megáll a fele úton — a barátságánál — aztán hat ökörrrel nem tudom tovább vinni... Itt valami hiba van! Az észbeli tehetséggel nincs baj, azt tudom, — de talán hiányzik belőlem az a bizonyos — az a fizikai vonzerő... Ezzel szeretnék tisztába jönni! Idegen urat nem kérdezhetek meg az utcán, azért fordulok magához.

TAMÁS. Megnyugtatom: maga határozottan kíváncsatos nő. De hogy jónevelésű nő-e, afelől már eltérhetnek a vélemények.

OFÉLIA. Mert magánál az őszinteség a neveletlenség szinonimája.

TAMÁS. Egyben maga mégis hasonlít a Hamlet Oféliájához: maga sem tudja mindig, mit beszél.

DÓRA, *aki már előbb leült a zongorához, most a billentyűkre üt.* Csend legyen — ne veszekedjetelek itt — aki veszekedni akar, az menjen a könyvtárba!

OFÉLIA. Menjünk a könyvtárba! Kíváncsi vagyok... *Tamás előtt jobbra el.*

DÓRA, FÁBIÁN.

DÓRA *a zongoránál ül, mindaddig, míg utasítás szerint fel nem kell kelnie, szakadatlanul, de igen halkán játszik.*

FÁBIÁN *megjelen az ajtóban.*

DÓRA. Jöjjön, könyököljön a zongorára, — mintha a játékomat hallgatná...

FÁBIÁN *forrón.* Dóra!

DÓRA. Csendesen. Az ajtó nyitva van. Nyájas arcot kérek.

FÁBIÁN. Miért intett nekem, hogy ne menjek Tamással?

DÓRA. Azt akarom, hogy ma velem maradjon. Egy pillanatra se tágitson mellőlem. Érti?

FÁBIÁN. Dóra, én nem tudok így élni.

DÓRA. Nyájas arcot kérek! Hát beszéljen, mi a baj?

FÁBIÁN. Nem, itt — itt nem tudok — ebben a házban...

DÓRA *érdeklődve.* Hát hol?

FÁBIÁN *szünet után.* Nálam.

DÓRA. Elmenjek a lakására?

FÁBIÁN. Jöjjön el, drága, édes!

DÓRA. Hol is lakik maga?

FÁBIÁN. Magdolna-utca 3. Nem fogják meglátni — csendes utca — földszinti lakás — a pályaudvar mellett...

DÓRA. Nézze, Fábíán, nekem jól esik, hogy maga annyira kedveli az én Chevalier D'Orsay parfümömet. De én a régi iskola híve vagyok. Engem rendszeres ostrom alá kell fogni. Én megkövetelem, hogy engem szakszerűen elcsábítsanak. Mert ma úgy áll az ügy, hogy apró kis bolondságokat szívesen teszek a maga

kedvéért, de a nagy bolondságot, a klasszikus ostobaságot, nem vagyok még hajlandó elkövetni. Én tartok az etikettre.

FÁBIÁN. Dóra, drága Dóra, ne beszéljen így — fáj a szívem, ha hallom . . . Nekem nem kell kaland — én magát akarom, a lelkét, magát Dóra! Maga nem szereti az urát, sohasem szerette.

DÓRA *vállat von.* Olyan bizonyos az?

FÁBIÁN. Hagyja itt — váljon el tőle — legyen az én feleségem!

DÓRA. Magának csak egy előnye van Tamy fölött: nem a férjem! Mért akarja magát ettől az előnyétől megfosztani?

FÁBIÁN *megvadul.* Akkor kell itt valakinek lenni, kell itt valakinek lenni, egy harmadiknak, akit maga szeret!

DÓRA. Nézze, édes barátom: nekem egy férj untig elég!

FÁBIÁN. Nekem is elég már a játékból! Maga nem ismer engem! Nekem most már mindegy — az életem, a jövőm semmi — én mindent föltettem erre az egy lapra! Maga az enyém lesz — érti? — az enyém lesz!

DÓRA *megint leül, halkán játszik.* Kimelegedett, Fábián, hozzassak egy pohár vizet?

ELŐBBIEK, OFÉLIA.

OFÉLIA *jobbrol gyorsan belép, láthatóan nyugtalan.* Fábián, kérem, menjen be Tamáshoz . . . El akarja mondani magának a beszédét . . .

FÁBIÁN. Törődöm én az ő . . .

OFÉLIA *közbevág.* Ohó, nem úgy van ám, kedves uram! Aki udvarolni akar a feleségnek, az hallgassa

meg a férj beszédét! *Dórához, idegesen.* Te meg ne bolondulj azon a zongorán!

TAMÁS hangja a színmögött. Fábián! Gyere már!
FÁBIÁN kedvtelenül jobbra el.

OFÉLIA beteszi utána az ajtót, gyorsan és izgatottan.
Te — kocsi állott meg a ház előtt... Valaki jön, — az ablakon át hallottam, a te neved tudakolta a házmesternél...

DÓRA a székre kapaszkodik, mereven és sápadtan nézi Oféliát.

OFÉLIA. Kitelik tőle, hogy ide jön... Tőle kitelik... Mit fogunk vele csinálni?

DÓRA egy pillanatra kiragadja magát a zsibbadásból, két lépést tesz jobbra. Fábián!

OFÉLIA lefogja. Elhallgatsz mindjárt!

OFÉLIA, DÓRA, a MESTER.

MESTER hátul belép. A ruhája kissé kopott, a haja bolyhos, arcban kissé megvényült. Szünet után. Itt tartják az én királyi Stradiváriámat? Tapétás szobába, ahelyett, hogy aranyoszlopos cédrustemplomban őriznék! Jó napot, Dóra! Még mindig haragszol? Ni — a kis Ofélia! Szép leány lett a kis Oféliából!

OFÉLIA. Miért jött ide, mester?

MESTER. Hogy őt magammal vigyem. *Dórához.* Ne makacskodjál kérlek, — tíz percem van mind-össze... *Oféliához.* Nem hagyhatnál minket magunkra?

OFÉLIA. Szó sincs róla! *A jobboldali ajtóhoz lép, hallgatódzik, később elszántan ráfordítja a kulcsot.*

MESTER. Nem került el a figyelmedet, Dóra, mi történt Európában? Rabszolgalázadás volt! A muzsika

huligánjai föllázdak ellenem. A zenélő csőcselék kimászott a föld alatti csatornákból, összefogott ellenem és sikerült engem elgáncsolnia. Engem, aki széttiportam a Nibelungok zsb vásárát és széztavartam a Puccini-féle olasz verklisadat... *Oféliához*. Te most azt gondolod magadban, — ez egy önhitt ember!

OFÉLIA. Eltalálta, mester.

MESTER. Igazad van, Ofélia, önhitt vagyok, de van rá okom. A művészet paradicsomában én vagyok a majmok közt az első ember. Én teremtettem meg a zenét, nem a modern zenét, hanem a zenét. *Dórához*. Miért szöktél meg tőlem?

OFÉLIA. Hogy szökött volna? Nem volt az ön cselédje! Férjhez ment, — punktum!

MESTER. Mindig te szoktál helyette beszélni? *Dórához*. Hát férjhez mentél! Tavasszal azt hiszi a kis énekesmadár, fészket kell raknia. De azóta csak rájöttél már, hogy a fészek szűk és dohos hely? Nos, gyere haza, Dóra, haza az erdőbe! A szabad erdőbe! Ott most tavaszi szél hárfázik a fákon és a harasztban arany napfoltok táncolnak. Gyere, — az erdő szólít!

OFÉLIA. Megint szüksége van rá?

MESTER. A művészetnek van rá szüksége! Próbálkoztam más énekesnőkkel, de egyik sem volt az igazi. Pedig volt köztük olyan, akinek szebb volt a hangja és több volt a tudása, mint neked, — de az én zenémet egyik sem tudta énekelni. Velem kell jönnöd, édes Stradiváriám! Eleget pihentél már a szekrényedben! Mért vonakodol? Mi tart vissza? Az urad? Hiszen nem szereted!

OFÉLIA. Mit tud maga erről, mester?

MESTER. Sohasem beszéltem az urával, de azért

jól ismerem. Elolvastam egyik essay-jét. Genie írta, de rátóti genie, — a létrát keresztbe viszi az erdőn és mivel nem jut előre, keserű cikkeket ír, hogy az Úristen rosszul helyezte el az erdei fákat. Aki annyira kontárja az életnek, az nem lehet mestere a házasságnak.

DÓRA, *aki eddig mozdulatlanul, némán és telhetetlen kíváncsisággal nézte a mestert, most kifakad.* Hiába jöttél! Nem megyek! Nincs fölöttem hatalmad!

MESTER. Azért jöttem, hogy Amerikába vigyelek. Én az új világba megyek. Mindent újból kezdek, — új földön, új emberek között. Túl az Atlantikon templomot emelünk a művészetnek. Gigantikus arányokban, a fellegekig érőt, mely méltó szentélye legyen egy egész hódoló világrésznek. A bayreuthi paprikajancsi-bódé semmivé törpül mellette. Ha legyőztük Amerikát, akkor mint hódítók térünk vissza a vén Európába. Akkor majd hozsannával fogad a lázadó csöcselék. Akkor hinni fognak bennem a zene farizeusai is.

DÓRA. Hát ez ő? *Ilyen ő?*

MESTER. Haragszol, — tudom is mért! Én istenekkel társalkodtam és nem láttam meg a földi asszonyt. De azóta minden megváltozott. Megértettem, hogy te voltál az aranycsavar, amely összefogta az én művészetem hangszerét. A csavar kiesett és azóta nincs harmónia.

DÓRA. Sajnálom önt.

MESTER. Sajnálsz? Ott még nem tartok! Engem nem szokás sajnálni. Engem irigyelni szokás! Irigyelni — érted?

A jobboldali ajtón erőlyes kopogás.

TAMÁS *hangja a szín mögött.* Dóra, — mért zárok be?!

OFÉLIA *az ajtónál.* Ruhapróba van... A szabó elhozta Dóra új kosztümjét...

TAMÁS *hangja.* Mi baja Dórának? Mért beszélt olyan izgatottan?

OFÉLIA *mérgesen.* Egészen elrontották a kosztümjét, — skandalum, hogy elrontották! *Mester felé fordul, int neki, hogy menjen.*

MESTER *halkan.* Remekül tudsz hazudni! Eredj férjhez, Ofélia, — kár pihentetni az ilyen tehetséget! *Óráját nézi.* Hanem én megint elhibáztam a gesztust — és nem is kezdhetem újból, az időm letelt. Mondok valamit! Este indul az expressz... Jöhetsz még az utolsó percben is. Poggyászt nem kell hoznod: útközben bevásárolhatsz... Hagyd itt ezt a dohos fészket. Itt fogod hagyni, velem fogsz jönni, — tudom, mert velem *kell* jönnöd — akarom! *Hátul el.*

DÓRA, OFÉLIA.

DÓRA. Rettenetes.

OFÉLIA. Most már igazán szabad vagy! Örülj neki!

DÓRA. Nem örülök. Ő volt nekem a művészet, — úgy ragyogott fölöttem az elérhetetlen magasságban, mint a csillagos mennybolt. Itt ültem, boldogtalan voltam, de tudtam, hogy a magasságból valami mesés boldogság néz le reám millió tündöklő csillagszemmel. És most vége, nem lesz többé vasárnap, csak hétköznapi napok lesznek.

OFÉLIA *halkan.* Eredj, mosd meg a szemedet..

DÓRA *el.*

OFÉLIA *megfordítja a kulcsot a zárban.*

FÁBIÁN, TAMÁS, OFÉLIA.

OFÉLIA *dühösen*. Hát ilyen állatot, mint az a szabó!

TAMÁS *fölényesen*. Ugyan már! Egy ruha miatt!

FÁBIÁN. Ennél nagyobb baj ne legyen! *A telefon cseng.*

OFÉLIA *odasiet, kezébe veszi a kagylót, szól*. Igen — én vagyok... igen... *Szünet után szelíden*. Nem haragszom, — édesem — nem. — *Szünet*. Igen! Sietek! *Leteszi a kagylót, sietve fölteszi a kalapját*. Egy barátnőmmel beszéltem...

TAMÁS. Elmegy?

OFÉLIA. Esti tanfolyamunk van az egyetemen... *Körülnéz*. Volt itt egy könyvem.

TAMÁS *fölvesz a zongoráról egy kék papírba hajtott könyvet, belepillant*. A szerelem fiziológiája. Miféle esti tanfolyamra megy maga?

OFÉLIA. Nézze, kedves sógor, ne vallasson engem privát diligenciából, — magának ez nem kötelessége — inkább örüljön, hogy nem én vagyok a felesége.

TAMÁS. Ez olyan álláspont, amelyet magamévá tehetek.

OFÉLIA *virágot vesz ki a tartóból*. Jó estét. *Hátul el.*

FÁBIÁN, TAMÁS.

TAMÁS *önmagát kapacitálva*. És a furcsa az: ez a leány most csakugyan az egyetemre megy! Jár a szája, mintha tudja Isten mire készülne — pedig az egyetemre megy! *Más hangon*. Hanem te, hogy lehet az, hogy Dórával még mindig nem jöttél tisztába?

FÁBIÁN. Úgy látszik ügyetlen vagyok...

TAMÁS. Sokáig voltál vele a zongoránál. Annyi ideig mindig csak az időjárásról beszéltek?

FÁBIÁN. Éppen rá akartam térni a tárgyra, akkor jött Ofélia... Mindig jön valaki...

TAMÁS. Pedig ez nem mehet így tovább... Nem bírom már... Elég volt... Valami elhatározó lépést kell tenni: széna vagy szalma... Hogy volna, ha a lakásodra hívnád?

FÁBIÁN. A lakásomra? Ugyan már!... Egy úri-asszonyt! Le fog szidni!

TAMÁS. Annál jobb! Hiszen azt akarjuk! Akkor rendben van a dolog!

ELŐBBIEK, DÓRA.

DÓRA *balról jön, Tamáshoz.* Nem fog maga megkésni?

TAMÁS *óráját nézi.* Még van egy kis időm, de a frakkomat azért fölveszem... Milyen sápadt! Hát érdemes ilyen potomságért? Egy ruháért! *Jobbra el, az ajtót beteszi maga után.*

FÁBIÁN, DÓRA.

DÓRA. Mit mondott magának az uram?

FÁBIÁN. Ha éppen tudni akarja: azt mondta: hívjam magát a lakásomra!

DÓRA. Nem!

FÁBIÁN. Becsületemre! A próba miatt — tudja!

DÓRA. Ezt a szívességet megtehetjük neki! Hát repülünk a sirokkóval! Magdolna-utca 3., a vasút

mellett? *Fábián szinte rémülten tekint rá.* Milyen a bejárat?

FÁBIÁN. Földszint balra — első ajtó...

DÓRA. Földszint balra. — Mondja, örülne, nagyon örülne, ha elmennék?

FÁBIÁN. Dóra, én mindjárt földhöz vágom magamat — sírva fakadok vagy valami szörnyű dolgot művelek...

DÓRA. Gondoskodják róla, hogy az ajtó nyitva legyen...

FÁBIÁN. Dóra!

DÓRA. Egy óra múlva ott leszek.

FÁBIÁN. És ez komoly? Nem játszik velem?

DÓRA. A becsületszavamra mondanám, ha az ember ilyen útra magával vinné a becsületét... Mit akar még?

FÁBIÁN. Hát mégis szeret egy kisé?

DÓRA. Kérem, ne kívánja tőlem, hogy bekonferáljam és megindokoljam a randevut, — ott leszek, punctum!

FÁBIÁN. Csak még valamit, Dóra! Ez nekem nem kaland, ez halálosan komoly...

DÓRA *idegesen, únottan.* Jó, jó, kérem...

FÁBIÁN. De a gondolat, hogy nekem esetleg osztoznom kell valakivel, akárkivel — egy férfival, — akár az urával — a gondolat felháborít, beteggé tesz, megőrjít... Úgy-e nem, Dóra? Nyugtasson meg, csak egy szóval: úgy-e nem? Úgy-e, maga és az ura...

DÓRA. Nézze, ha egy asszonyt hív a lakására, akkor nem föltétlenül szükséges, hogy az uráról beszéljen neki. Keressen valami mulatságosabb témát!

ELŐBBIEK, TAMÁS.

TAMÁS *frakkban, rendjellel, kezében cilinderral és kesztyűvel jobbról belép, — Fábián hirtelen elhallgat és egy lépéssel távolodik Dórától — egy pillanatig mindhárman némán állanak.*

DÓRA, *aki zavarában a kerti ajtóba lépett.* Nini, — a doktor bácsi — az öreg Gregoriusz professzor! *Tamás-hoz.* Hát mégis elhivatta? Az ebédlőbe viszem ... *A kertbe megy.* Jó napot, tanár úr!

FÁBIÁN, TAMÁS.

TAMÁS *hangtalanul.* Nos?

FÁBIÁN *rossz lelkiismerettel.* Mi az?

TAMÁS *m. f.:* Mi volt?

FÁBIÁN *szemtelenül.* Semmi!

TAMÁS *dühösen.* Semmi?

FÁBIÁN *ijedten.* Mi lett volna?

TAMÁS *tetőtől talpig végigméri.* Engedj meg, — ez furcsa! *Elfordul.*

FÁBIÁN *kínjában fecsegő lesz.* Igen, kérlek, mikor te ide beléptél, akkor éppen szólni akartam, — de zavartál ... És ha azt akarod, hogy a végére járjak annak, amire vállalkoztam, hogy megszerezze neked a bizonyosságot ...

TAMÁS *kiabál.* Nem kell!

FÁBIÁN *meghökkenve.* Nem kell? Mi nem kell?

TAMÁS. Semmi sem kell! Hagyd abba az egészet. Nem csináltad jól.

FÁBIÁN. Én megtettem minden tőlem telhetőt ... De ha nem akarod ... *Vállat von.* Mi történt veled?

TAMÁS *keserűen.* Hát mondjuk: megjött az eszem!

FÁBIÁN. Gratulálok! Csak nem értem egészen. Őszintén szólva: a logikám cserben hagy.

TAMÁS. Logika! Annak volt igaza, aki azt mondta: a nőt nem megérteni, hanem szeretni kell.

FÁBIÁN. Nem megérteni, hanem szeretni. Ez szép! Örülök, hogy most már megkaptad a bizonyosságot. *Szünet.* Csak azt nem tudom, képzelhető-e egyáltalában bizonyosság?

TAMÁS *gonoszul*. Hazudni lehet — szájjal lehet, — de a szív, a vér, a szenvedély igazat beszél, barátom!

FÁBIÁN. Úgy beszélsz, mintha a mézesheteidet élnéd...

TAMÁS *m. f.* Előtted nincs titkom — neked bevallom: igen a mézesheteinket éljük — új mézesheteinket — tulajdonképpen az első, az igazi mézesheteinket. Tudom, hogy szeret, azért nem is veszem komolyan apró szeszélyeit — a flörtjeit... Nem bánom, ha a nagy gazdagságából morzsákat hullat másoknak.

FÁBIÁN *kifakad*. Gyalázat!

TAMÁS. Mi az?

FÁBIÁN *dühöngve*. Nagyon téved öméltósága, ha azt hiszi, ezt nem lehet tenni... Nem bánom, ha fel is fordul a világ, ha cserepekre törik minden, de azt nem lehet!

TAMÁS. Mi történt?

FÁBIÁN. Hallgass csak ide. Te megbíztál, tegyem próbára a feleségedet. Hát én megtettem a próbát.

TAMÁS. Megtetted? Hiszen azt mondtad...

FÁBIÁN *szavába vág*. És ő nem állotta meg! Csak üveg, nem gyémánt! Összetört!

TAMÁS. Félrebeszélsz!

FÁBIÁN. Összetört, ha mondom, összetört! Annyira

nem állotta meg a próbát, hogy már légyottot is adott nekem. Megígérte, hogy eljön a lakásomra. Eljön a lakásomra — érted? — hozzám!

TAMÁS. Fábián!

FÁBIÁN. Csak utólag akartam neked szólni, ha már egészen bizonyos, de nem hallgatok tovább. Én nem vagyok alfonz, nem vagyok makró. Mondom, ma nálam lesz. Majd ha te elmentél a bankettre!

TAMÁS *hirtelen ellágyul*. És mégsem hiszem! Nem és nem! Dóra, az én leányom, az én kis Madonnám? Nem!

FÁBIÁN. A bizonyosságot kerested. Döngetted a zárt ajtót. Most kinyitom és te behunyod a szemedet. Hát férfi vagy te?

TAMÁS *hirtelen támadt energiával*. Igazad van, ki kell nyitnom a szememet, mind a két szememet, látni akarok! Látni akarom az alávalót, mikor beoson a legénylakásba, arcába akarom vágni a gyalázatát! Menjünk hozzád!

ELŐBBIEK, OFÉLIA.

OFÉLIA *háttul jön kócosan*.

TAMÁS *nem vesz tudomást Oféliáról*. Magdolna-utca három, úgy-e? *Megpillantja a leányt, hirtelen elhallgat.*

FÁBIÁN. St! No gyerünk a... statisztikai bankettre! *Ketten el.*

OFÉLIA *az ablakhoz szalad és utánuk néz.*

OFÉLIA, DÓRA.

DÓRA *lassú léptekkel, különös révedező mosollyal jön.*

OFÉLIA *a tükör előtt rendbehozza magát*. Te, ki lakik a Magdolna-utcában?

DÓRA. Nem tudom. Nem bánom.

OFÉLIA. Ne kertelj, ez komoly dolog, a te bőrödre megy!

DÓRA. Mit akarsz tőlem?

OFÉLIA. Tudni akarom, ki lakik a Magdolna-utcában!

DÓRA *gondolkozva*. Fábián, igen, Fábián!

OFÉLIA. Hozzá készülsz, Penelope? Hát csak eredj a Magdolna-utcába, nem fogsz unatkozni, a szeretőd mellett ott találod az uradat is!

DÓRA. Mért kiabálsz így, Ofélia? Eszemágában sincs, hogy a Magdolna-utcába menjek... Én most beszéltem Gregoriusz tanárral... Ha tudnád, mit mondott nekem...

OFÉLIA. Az a kérdés: megígérted-e Fábiánnak, hogy odamégy?

DÓRA. Én? Nem — soha! *Szünet.* Azaz, hogy...

OFÉLIA. Azaz, hogy igen!

DÓRA. Hol az uram?

OFÉLIA. A Magdolna-utcában... Együtt rohantak oda. Mondtam úgy-e: óvakodjál attól az áltengerésztől!

DÓRA. A kalapomat! Megyek a Magdolna-utcába!

OFÉLIA. Megörültél? Bele a csapdába?

DÓRA. Ha nem megyek, akkor leszek csak benne igazán.

OFÉLIA. Hát mit akarsz?

DÓRA. Összetöröm a csapdájukat!

Függöny.

HARMADIK FELVONÁS.

Szoba Fábián legénylakásán. Hátul főbejárat, amely előszobába vezet. Balra ajtó a hálósobába, az ajtónyílást keleti függöny takarja el. Exotikus útiemlékek, szőnyegek, állatbőrök, fegyverek, bálványok stb., aminőket a világutazók szoktak gyűjteni. Fábián tengerézsapkája és kardja. A lakás berendezése még nem kész. Az útiemlékeket még nem helyezték el véglegesen, egy részük a székeken s a padlón hever : a szobában kibontott nagy faláda áll, a láda mellett könyvek a földön.

FÁBIÁN, TAMÁS.

Kulcs csattan, a hátsó ajtón belép a két férfi.

FÁBIÁN. Itt vagyunk.

TAMÁS némán körülnéz.

FÁBIÁN. Minden össze-vissza van még, — nem értem rá rendet csinálni.

TAMÁS kezébe vesz egy faháncsból készült primitív álarcot. Biztos, hogy eljön?

FÁBIÁN. Biztos!

TAMÁS. Késni fog. Mindig késik. Készerűen. Ámbár nem tudom, ha a szeretőjéhez megy, talán pontos lesz. Szünet. Csöngetni fog, ha jön?

FÁBIÁN. Dóra? A külső ajtót nyitva hagytam, de a folyosóajtón csöngetnie kell.

TAMÁS. Bestia! És ha már itt lesz, mi legyen azután?

FÁBIÁN. Az már a te dolgod. Abba én nem ártom magamat.

TAMÁS. Meg kell tudnom, az ő szájából kell megtudnom, miért jött ide.

FÁBIÁN. Ugyan kérlek, — ha egy asszony elmegy egy legénylakásra — miért megy oda?

TAMÁS. Nem, nekem az nem elég — a saját szájából akarom hallani. Teljes bizonyosságot akarok. Érted? Hogy le ne alkudhasson később semmit. *Körülnéz.* Ha már belementünk a komédiába, csináljuk végig. Van itt még szoba?

FÁBIÁN *balra mutat.* A hálószoza.

TAMÁS *meglebbenti a függönyt.* Beszélgetni fogsz vele és majd úgy intézd, hogy mindent bevalljon.

FÁBIÁN. Te — nem komizság az, amit mi csinálunk?

TAMÁS. Komizság! Mikor egy ember életéről, egy férfi becsületéről van szó! *Megint az álarcot nézi.* Neked jó, a te nagyszerű tengerészidegeiddel, de én szörnyen izgatott vagyok... pedig már napok óta trainirozom magamat, mert érzem, közeledik a vég. Elmult szerdán jöttem vele tisztába, hogy téged szeret.

FÁBIÁN. Engem? Nem szeret az senkit. Annak csak kaland kell — változatosság... *Fogai közt.* Bestia!

TAMÁS. De igen, *téged* szeret. Első naptól fogva, mikor megjöttél, egészen megváltozott... *Kezébe veszi az álarcot.* Mi ez kérlek?

FÁBIÁN. Egy nikobár varázsló álarca. Azt mondtad : megváltozott ?

TAMÁS. Azóta nem szenvedhet engem.

FÁBIÁN *izgatottan*. És a mézeshetek ? Hiszen azt mondtad : mézeshetek.

TAMÁS *lemondóan legyint*. Hengegtem — füllentettem . . . Látni akartam, mit szólsz hozzá — bántani akartalak . . . Azt hittem, te is el akarsz árulni, mint mindenki . . . Bocsáss meg, most már tudom : te becsületes voltál, jó barátom voltál.

FÁBIÁN *izgatottan fel s alá járkál*. És én — én azt hittem — de hiszen akkor —

TAMÁS. Azt hitted, engem szeret ? Engedd meg, akkor miért jönne ide hozzád ? !

FÁBIÁN *vidáman*. Hát persze — miért jönne ide ?
Szünet után. Tamy !

TAMÁS. Mi az ?

FÁBIÁN *lágyan*. Van nálad valami fegyver ? Talán revolver ?

TAMÁS. Miért ?

FÁBIÁN. Tamykám, semmi elhamarkodás. Meg kell fontolnod, mit teszel . . .

TAMÁS. Bestia !

FÁBIÁN *jósággal*. Ugyan már ! Mért volna az ? Gyermekek, — igen, gyermekek. Félig öntudatlanul járja az élet útjait, — zavaros fejjel, szomorú szívvel — keresi a boldogságot — gyermekek, akiért mi vagyunk felelősek, mi férfiak.

TAMÁS *ellágyul*. Te jobb ember vagy, mint én.

FÁBIÁN. No látod ! Hát ide azzal a revolverrel !

TAMÁS. Revolver ? Nincs is nálam revolver ! Hanem te igazán úriember vagy, Fábián.

FÁBIÁN *idegesen*. Jó, jó! Hagyjuk ezt! Idegessé teszel az ilyenekkel.

TAMÁS. Mi lelt? Te, a te nagyszerű tengerészidegeiddel...

FÁBIÁN *szavába vág*. Az Isten szerelmére kérlek, hagyd már azokat a tengerészidegeket, ha nem akarod, hogy fölmasszam a falra! *Fel s alá jár, majd hirtelen megáll Tamás előtt*. Elég volt! Nem bírom tovább, nem kertelek tovább, megmondom neked: szeretem Dórát! Te tűzbe küldtél és én benneégtem. Hát így vagyunk!

TAMÁS *csendesen bólint*. Szereted Dórát, annál szebb, hogy mégis híven kitartottál mellettem.

FÁBIÁN *idegesen*. Egy óráig sem tartottam ki — mégsem érted? Mikor először beszéltem vele, már elpártoltam tőled... Féltékeny voltam rád.

TAMÁS *megdöbbenve*. Rám?

FÁBIÁN. Beteg voltam az irigységtől és most is csak egy vágyam van: bár törne szilánkokra a házasságod, hogy Dóra az enyém lehessen.

TAMÁS. A tied — !?

FÁBIÁN. Igen, feleségül fogom venni. Most mindent tudsz. Ez nagyon nyomta a lelkemet. Nem tudtam már tükörbe nézni, úgy szégyeltem magamat — lenéztem magamat...

TAMÁS. Mi tehát harcban állunk egymással?

FÁBIÁN. Jobb a becsületes harc, mint a hazug béke.

TAMÁS *késérően*. Két hím összecsap és a győztesé a nőstény. Mint az erdőben!

FÁBIÁN. Figyelmeztetlek, én kiméretlen leszek!

TAMÁS. Tessék! Védni fogom magam!

FÁBIÁN *gonosz mosollyal*. Megkéstél! Már alul maradtál. Elhiheted, ha mondom.

TAMÁS. Neked már nem hiszek semmit... most már abban is Tamás vagyok, hogy Dóra egyáltalában ide fog-e jönni? hátha ez csak afféle — —

Kívül három csöngetés.

FÁBIÁN *diadalmasan*. Hallod? Hallod? Ez az én válaszom. Ő itt van! *Az ajtóhoz siet.*

TAMÁS. Megállj! *A függöny mögé tűnik, halkan.* No, most lehet!

FÁBIÁN, DÓRA.

FÁBIÁN. Oh, csakhogyl eljött, Dóra!

DÓRA. Milyen furcsa itt minden!

FÁBIÁN. Minden össze-vissza van még... Nem értem rá rendet csinálni...

DÓRA *kezébe vesz egy tárgyat, érdeklődve*. Úgy-e ez kínai?

FÁBIÁN. Anami.

DÓRA *más valamit vesz a kezébe*. Ez is anami?

FÁBIÁN. Nem — ez kínai!

DÓRA. Érdekes! — Az ember magánál gyarapítja a néprajzi ismereteit. Közben leselkedve körüljárta a szobát, most fölfedezte az ajtófüggönyt és egy mosollyal jelzi, hogy meglelte Tamás búvóhelyét. De tulajdonképpen mégsem az etnográfia kedvéért jöttem... Nem kíváncsi, hogy miért jöttem?

FÁBIÁN. Miért jött? Mert szeretjük egymást, mert imádjuk egymást. *A függöny felé*. El kellett jönnie — el kellett jönnöd — mert az enyém vagy — te az enyém vagy, az én Dórá

DÓRA. Mondja doktor úr, miért tegez engem?

FÁBIÁN. Mert szeretlek, mert imádlak, — mert te vagy nekem mindenem.

DÓRA. Mi lelte, doktor úr? Máskor nem szokott így szavalni... Az ember azt hihetné, színpadon beszél — nem is nekem, hanem valami láthatatlan publikumnak... *Megbök egy tárgyat.* Miféle agyar ez? *Szünet.* No mondja!

FÁBIÁN *kedvetlenül.* Nem agyar, szarv.

DÓRA. Kinek a szarva?

FÁBIÁN *sötéten.* A rinoceroszé!

DÓRA. Ennek a légyottnak pedagógiai értéke van.

FÁBIÁN. Dóra kérem, maga megint csak játszik velem!

DÓRA. Én — magával? Az egér a macskával? A csapdába jutott egér —? No hallja?

FÁBIÁN. Maga eljött hozzám — a saját jószántából jött.

DÓRA. Eljöttem, mert soha nem jártam még legénylakásban. Egyszer pedig el kell kezdeni — nem igaz? Mi tartott volna vissza? A gondolat, hogy visszaélek az uram bizalmával? Az uram sohasem bízott bennem. Már az esküvőnk napján sem bízott. Talán a félelem, hogy kockára teszem a jóhíremet? *Kezével legyint.* Az én jó hírem! Azt már régen tönkretette a kedves Tamás az örökös gyanúsításaival. Hiszen ha én jóhírű asszony volnék, akkor maga nem mert volna — dehogy mert volna! — No nem igaz? *Hirtelen hozzágép.* Mondja, okos embernek tartja maga Tamást? No, csak feleljen őszintén, nem fogom neki visszamondani.

FÁBIÁN. Ő végre is neves tudós a statisztika terén.

DÓRA. A paraszt is tudja, hogy asszonyt, lovat.

puskát nem jó kölcsönadni — a neves tudós azonban nem tudja...

FÁBIÁN *feszengve*. Dóra, kérem —.

DÓRA. Mondja, — azt hiszi maga, hogy Tamás szeret engem?

FÁBIÁN. A maga módja szerint — hogyan — szereti...

DÓRA. Én meg azt mondom magának, a neves statisztikus csak önmagát szereti, bennem is, csak önmagát. Azt követelte, hogy az agyvelőm, a szívem, a vérem legyen teli az ő képével. Hogy erről meggyőződjék, hogy megtalálja bennem önmagát, meg akarta lékelni az agyvelőmet, ketté akarta hasítani a szívemet, csapra akarta verni a véretem. Így szeret ő engem.

FÁBIÁN *titkos diadallal*. Hát ami igaz... az igaz: Tamás elrontotta a dolgát. Mint becsületes embernek be kell látnia. *A függöny felé*. És ő be is fogja látni, hogy maga most már nem maradhat nála...

DÓRA *egy exotikus tárgyat vesz a kezébe*. És hová menjek?

FÁBIÁN. Jól tudja, hogy én boldog volnék —.

DÓRA *leteszi a tárgyat*. Feleségül fog venni?

FÁBIÁN. Igen, Dóra!

DÓRA. Tehát, már volna egy kérőm. Baj, hogy maga ijesztően hasonlít az első uramhoz, Tamáshoz. Mi a különbség kettejük közt? Tamás volt a vadász, maga a hajtó. A hajtó is a maga szakállára vadászott és ezért összekapott a vadással. De mind a ketten az én véretem szomjazzák. Melyiket válasszam most már kettejük közül? Köszönöm, egyik sem ízlésem..

FÁBIÁN. Akkor miért jött ide?

DÓRA. Hogy visszaváltsam a szabadságomat. Magától is, az uramtól is. Tamás meg fogja tudni, hogy itt jártam, — láttak bejönni a kapun — és ő soha, amíg él, soha nem fogja elhinni, hogy nem vagyok a maga kedvese.

ELŐBBIEK, TAMÁS.

TAMÁS *kilép a függöny mögül.* De el fogja hinni!

DÓRA. Kelepce a kaland fenekén!?

TAMÁS. Most már tudom, ki maga, drága, szegény Dóram! Ha nem szégyelném magamat, letérdelnék maga előtt... Bocsásson meg, és kezdjünk új életet.

DÓRA. Új életet? Egy hét múlva megint kezdődik a hajtvadászat!

TAMÁS. Értem a bizalmatlanságát, — ne is higgyen nekem — de tegyen próbára. Ha azt látja, hogy nem bízom magában, ha megsértem gyanakodással, — csak egyszer is — akkor megint visszaveheti a szabadságát.

DÓRA. Azt mondja: megbízik bennem?

TAMÁS. Egészen és feltétlenül!

DÓRA. Ha ez igaz, akkor béküljön ki Fábiánnal és fogadja vissza barátságába.

TAMÁS *meghökkenve.* Fábián — ?

DÓRA. Olcsóbban nem adom. Ha erre képes, akkor hiszek magának.

TAMÁS *habozva nézi hol Fábiánt, hol Dórá.*

FÁBIÁN *képmutató meghatottsággal feléje nyújtja a kezét.* Adj kezet, öregem, — hidd el: más emberré lettem.

TAMÁS *kezet fog vele.* Hát jó, — hiszek neked!

DÓRA *különös mosollyal kezet nyújt Tamásnak.* Én

is hiszek magának, mint maga neki . . . És most megint ott folytatjuk, ahol abbahagytuk, mikor ő megjött a Csendes-Óceánról . . . jó lesz ?

TAMÁS. Igen — persze, hogyne. Hanem szeretnék valamit kérdezni. Nem tudta maga, hogy én itt vagyok a függöny mögött ?

DÓRA *méltósággal*. Megint gyanúsít ?

TAMÁS *ijedten*. Tréfa — csak tréfa — nem komoly . . .

DÓRA *a karperecóráját nézi*. Mi lesz a bankettel ?

TAMÁS. Igen . . . gyerünk, Dóra, siessünk.

DÓRA *leül nyugodtan*. Csak menjen, én még itt maradok.

TAMÁS. Itt marad — ? !

DÓRA. Egy kicsit elbeszélgetek a barátunkkal — ő aztán hazakísér . . .

FÁBIÁN *lelkesen*. Nagyon szívesen.

TAMÁS. Itt marad egyedül ?

DÓRA. Igen.

TAMÁS *nagyot nyel*. Vagy úgy — ! Értem ! Hát csak maradjon, drágám. Fábián majd hazakíséri. Megbízom bennetek ! Viszontlátásra ! *Hátul elsiet*.

DÓRA *miután magukra maradtak, Fábián szemébe néz és elkezd nevetni*.

FÁBIÁN *nevetve*. Maga nagyszerű asszony !

DÓRA. Úgy találja ?

FÁBIÁN. Azt hiszem, most kezdem csak érteni . . .

TAMÁS *hirtelen bedugja a fejét az ajtón, möhön körül néz*. Pardon, visszajöttem megint, — nem mintha — hanem az előszoba ajtaja zárva van . . .

FÁBIÁN. Igaz — a kulcs ! *Kulcsot ad Tamásnak*.

TAMÁS *el*.

DÓRA, FÁBIÁN.

DÓRA. Nem érdemlik meg a sorsukat a férjek?

FÁBIÁN. Mennyire megérdemlik! Mindig mondtam, hogy megérdemlik. *Alázatosan*. Dóra, szabad magát egy régebbi mondására emlékeztetnem?

DÓRA. Szabad!

FÁBIÁN. Maga egyszer egy szellemes kis harlekin-komédiáról beszélt —.

DÓRA. Mielőtt szerepet vállalok a maga harlekin-komédiájában, előbb tudnom kell, ügyes partnerem lesz-e? Nem reszkírozom meg, hogy kipisszegjenek. Mondja, nem fog engem a házassági ajánlataival gyötörtetni?

FÁBIÁN. Kizárt dolog! Ha nem akar a feleségem lenni, akkor legyen nekem az, ami akar — a fő, hogy az enyém legyen.

DÓRA. Lássá, ez okos beszéd! Hanem gyerünk tovább! Nem fogja bántani, ha — igen — ha osztoznia kell?

FÁBIÁN. Erről ne beszéljünk, kérem! Engem most már csak egy dolog bántana: ha el kellene magát veszítenem!

DÓRA. Jól van, Fábián! Gyönyörűen veszi az akadályokat! Nem is tengerész, hanem úrlovas. Hátra van még a nagy árok! Mit gondol: nem lesz az nagyon alávaló mulatság, ha ketten megcsaljuk a maga legjobb barátját?

FÁBIÁN. A szerelemnek külön törvényei vannak, azoknak nincs közük a nyárspolgáriás morálhoz.

DÓRA. Ez megnyugtató! Úgy érzem, ezek után erkölcsi kötelességem, hogy megcsaljam az uramat.

FÁBIÁN. Olyan különösen beszél — nem is tudok hinni az őszinteségében...

DÓRA *nagyon kedvesen*. Mit kell tennem, hogy higgyen — ?

FÁBIÁN. Ha megengedné, hogy megcsókoljam —

DÓRA. Baj van, doktor... azt hiszem, elhamarkodtam a dolgot... félek, mégsem csókolhat meg... ah, ez igazán bosszantó!

FÁBIÁN. Mi az már megint?

DÓRA *tépelődve*. Nem, nem lehet... Maga elfecsegné a barátainak, hogy megcsókolt...

FÁBIÁN. Én elfecsegném? Hogy mondhat illet! Hiszen talán nincs is olyan utolsó ember a világon, aki erre képes lenne!

DÓRA. De édes barátom, hiszen máris elfecsegte! Elmondta Tamásnak, hogy légyottot adtam magának!

FÁBIÁN. Az más! Tamás! az egészen más! Az kivételes eset volt! Az nem nevezhető indiszkréciónak... Tamás végre is a maga ura.

DÓRA. No hallja, — ha az egész haditengerészetnek elmondja, hogy a szeretője vagyok, abból nem lesz olyan nagy baj, mintha az uramnak mondja.

FÁBIÁN. Pillanatnyi elmezavar volt. Megörjített a féltékenység. Azt hittem, megcsalt.

DÓRA. Magát? Hova gondol? Az nem szokás. Megcsalni csak a férjet szokás...

FÁBIÁN. Ügyetlenül viselkedtem... Mit tegyek most már? Hogy békítsem meg?

DÓRA. Van egy mód, — ha azt megteszi, akkor hinni fogok magának...

FÁBIÁN. Megteszem! Mindenre kész vagyok...

Ha akarja, leugrom az emeletről — vagy megölök valakit . . .

DÓRA. Menjen vissza a Csendes-Óceánra.

FÁBIÁN *dermedten*. Hová?

DÓRA. A Csendes-Óceánra . . . Úgyis az volt a szándéka . . . Akkor hinni fogok magának.

FÁBIÁN. Mit jelent ez? Mi ez?

DÓRA. Ez? Mi tagadás benne: részemről némi komiszság. Ha az urak nagyon akarnak egy nőt, akkor sok minden komiszságra képesek, ezt szerelemnek nevezik . . . Mi nők pedig olyankor vagyunk komiszak, ha valakit nem akarunk . . .

FÁBIÁN. Így akar kifizetni — engem, — aki magát annyira szerettem?!

DÓRA. Dehogy is szeretett! Vegye tudomásul, maga nem engem szeretett, hanem az egész európai asszonyi nemet. Mert én vagyok az első úrinő, akit közelről látott és aki arra méltatta magát, hogy egy kicsit flörtöljön vele. Nem engem kívánt meg, hanem a külső csomagolásomat, a Chevalier d'Orsayt, a csipkémét, a selyemharisnyámat.

FÁBIÁN. Azt akarja, hogy főbelőjjem magamat?

DÓRA. Egy selyemharisnya kedvéért? Szégyelje magát! Annyi szaladgál a világon — mindenféle színű — válogathat köztük. Nem fogja magát főbelőni, hanem visszamegy a Csendes-Óceánra. Gyűjtsön újabb rinosz-agyarakat és anami isteneket, egy-két esztendő múlva pedig jöjjön haza és házasodjon meg.

FÁBIÁN. Megházasodni? Azt már nem! Elég volt az asszonyokból!

DÓRA. Nem hinném, hogy elkerülje a sorsát. Maga el fogja venni az első jóképű leányzót, aki fölteszi maga-

ban, hogy ő Fábiánné lesz. Maga férjnek született, nem amorosónak. Ha felesége lesz, akkor vigyázzon rá, nagyon ajánlom, hogy vigyázzon rá, mert maga olyan ember... *Hirtelen elharapja a szót.* Szóval — jó lesz vigyázni Fábiánné önnagyságára.

ELŐBBIEK, TAMÁS, OFÉLIA.

TAMÁS *hirtelen beront a főbejáraton, mohón tekint körül.*

OFÉLIA *könyvrrel a hóna alatt, Tamás után jön.*

DÓRA. Lám, a jó Tamás!

FÁBIÁN. És a kitünő Ofélia — együtt az egész familia!

TAMÁS. Képzelve, a miniszter is eljön a bankettre... de csak egy óra múlva ér rá, — azért később is lesz a tálalás... gondoltam: addig hazakísérem magát, ha ugyan kedve van hazamenni... Útközben Oféliával találkoztam — egy konflisból szállt ki. — *Oféliához.* Kivel kocsikázott maga?

OFÉLIA. Egy emberrel.

DÓRA. Jól van, Tamás, menjünk haza...

TAMÁS *kissé ellágyul.* Én szentül ígérem —.

DÓRA *a szavába vág.* Ne ígérjen semmit, — maga a jövőben is gyanakodó lesz, de én majd türelmesebb leszek mint eddig és így majd csak megférünk valahogyan.

TAMÁS. Igazán megszégyenít a jóságával...

DÓRA. Nem vagyok jó, csak szükségem van magára. Én ma Gregóriusz tanárral beszéltem...

TAMÁS. Csak nem mondott semmi rosszat?

DÓRA. Nem, semmi rosszat, — amit mondott, az jó, nagyon jó. Majd otthon megtudja.

TAMÁS *boldog rémülettel*. Dóra, csak nem — !?

DÓRA. De igen. A tanár azt mondja : azért volt az idegesség és a halálsejtelem.

FÁBIÁN. Azért volt a sirokkó !

DÓRA *Tamáshoz*. Nagyon fogom őrizni az otthonunkat, hogy biztos és tiszta szállása legyen a várt vendégnek. Eddig mindig kerestem, mindig vártam valamit, — de most már tudom : ez a legnagyobb ajándék, amit az élet nekem adhat. Hálásan és alázatos szívvel fogadom.

OFÉLIA, *aki a szemeit törülgette, most hangos sírással borul Dóra nyakába*.

DÓRA. Hát te mit bögsz, Ofélia ?

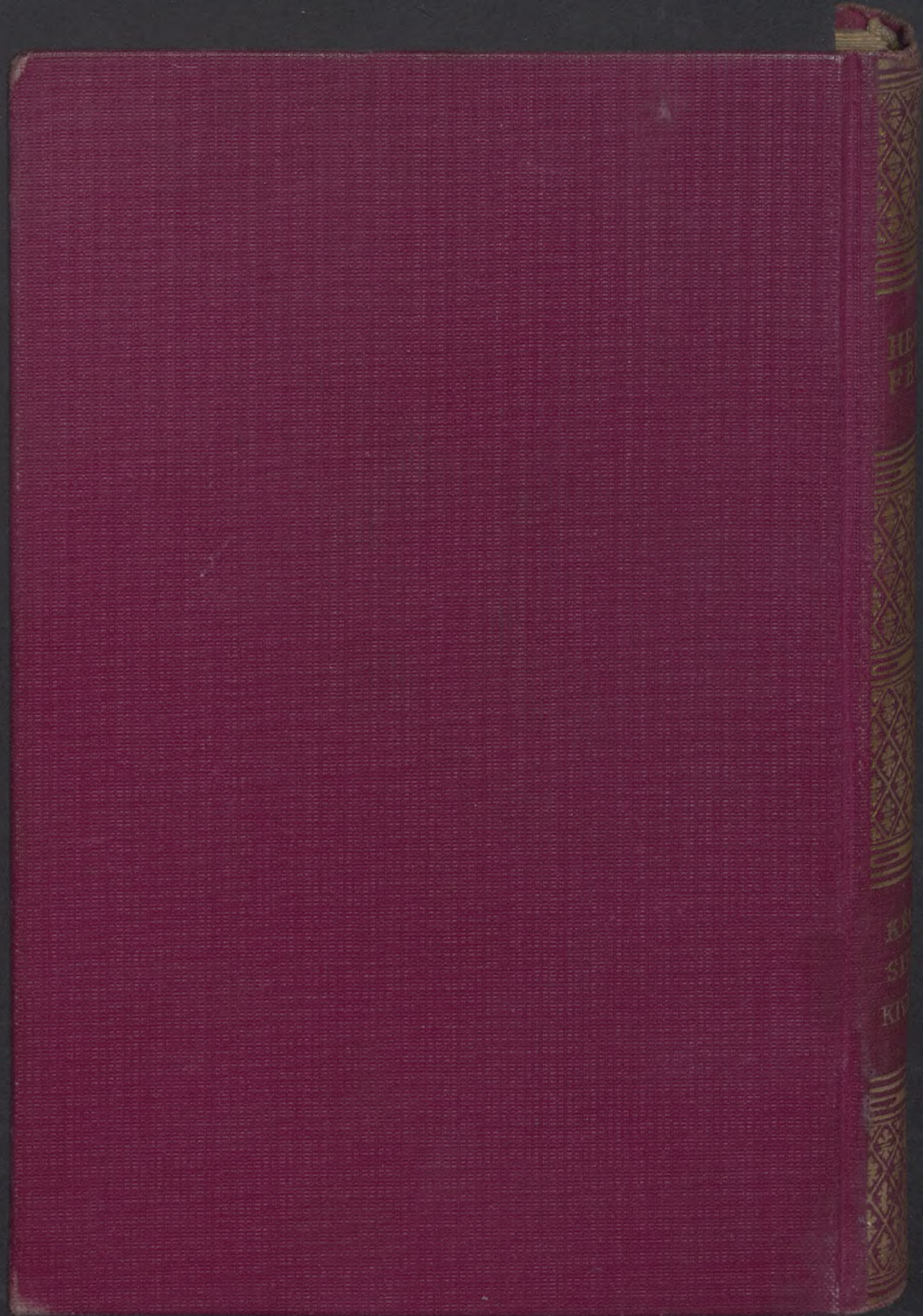
OFÉLIA *a sírástól szepegve*. Istenem, ez olyan szép és megható és én úgy örülök a boldogságodnak — és adja a jó Isten, hogy minden símán menjen — ámbár Blanka néni azt mondja, a mi családukban mindig símán szokott menni — és csókolj meg Dóri édes, mert én is nagy öröm előtt állok . . .

DÓRA *ijedten*. Jézus, te lány — csak nem ? !

TAMÁS. Szerencsétlen gyermek, mi történt ?

OFÉLIA *megérti őket, meglepetten és mérgesen*. Hát mi történt volna ? — Mit gondoltok rólam ? — Az történt, hogy a gróf holnap délben elmegy hozzátok és megkéri a kezemet ! — Na !

Függöny.

MEERCZEG
FERENC

KÉK RÓKA
SIROKKÓ
KIVÁNDORLÓ